

Arbejdsmiljøforskningsfonden & Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg

Til Arbejdsmiljørådet

Arbejdsmiljøforskningsfondens virke i 2013 - Redegørelse

1. Indledning

Arbejdsmiljøforskningsfonden blev etableret med satspuljeaftalen for 2003 i overensstemmelse med de anbefalinger, som Arbejdsministeriets udvalg om Arbejdsmiljøforskning gav i 2001.

Arbejdsmiljørådet har fra fondens etablering i 2003 årligt overført 10 mio. kr. frem til og med 2010 og fra 2011 årligt ca. 5 mio. kr. af midlerne fra rådets sekretariat til forskningsfonden, og rådet udpeger repræsentanter til fondens arbejde med forskningsprioritering. Som led i dette samarbejde udarbejder fonden hvert år en kort redegørelse til rådet.

2. Fondens grundlag og bevillinger

Formålet med fonden blev med satspuljeaftalen i 2003 angivet som: ”Formålet med fonden er at afhjælpe, at personer udstødes fra arbejdsmarkedet på grund af nedslidning, arbejdsulykker og arbejdsbetingede lidelser. En forøget viden om årsager og belastninger samt disses afhjælpning vil have stor betydning for arbejdsmiljøforholdene. Der er derfor behov for at styrke dansk arbejdsmiljøforskning som anbefalet af Arbejdsministeriets Udvalg om Arbejdsmiljøforskning i februar 2001.”

Det var dengang en midlertidig bevilling på 82,6 mio. kr. for perioden 2003-2006, og ved de efterfølgende satspuljeforhandlinger blev der hvert år afsat flere midler til fonden.

Ved satspuljeaftalen for 2009 blev det aftalt, at Arbejdsmiljøforskningsfonden finansieres permanent. Tabel 1 viser de samlede midler, som er til rådighed fordelt på år:

Tabel 1 – Fondens midler fordelt på år

År/mio. kr.	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Finansloven	54,8	52,5	54,0	54,5	54,5	54,5	54,5
Rådet	5,0	5,9	4,9	5,8	5,8	5,8	5,8
I alt	59,8	58,4	58,9	60,3	60,3	60,3	60,3

3. Fondens uddeling i 2013

Arbejdsmiljøforskningsfonden består af tre udvalg: Det Videnskabelige Arbejdsmiljøforskningsudvalg (DVU) og Udvalget for Udvikling og Udredning (UUU), som foretager den faglige bedømmelse af ansøgningerne samt Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg (DSU), som prioriterer og indstiller, hvilke ansøgninger der skal have støtte.

Som vanligt havde Arbejdsmiljøforskningsfonden to ordinære opslag med ansøgningsfrist hhv. 1. marts og 2. september 2013 med fire temaer:

- Psykisk arbejdsmiljø
- Arbejdsulykker
- Muskel- og skeletbesvær
- Virkemidler i arbejdsmiljøarbejdet

Til den første ordinære ansøgningsrunde i marts modtog fonden 47 ansøgninger, hvilket tilsvarede niveauet for tidligere år. Der blev ved første runde bevilget i alt 27,2 mio. kr. til 13 projekter.

Til den anden ordinære ansøgningsrunde i september modtog fonden 42 ansøgninger, hvilket er lidt færre end niveauet for tidligere år og samtidig det laveste antal siden 2010. Der blev ved anden runde bevilget i alt 25,8 mio. kr. til 17 projekter.

Ansøgerfeltet består af en række etablerede forskningsinstitutioner, der i forvejen har en eller flere bevillinger hos fonden samt et antal nye ansøgere. Der har også i 2013 været flere ansøgninger fra institutioner, der ikke i forvejen har en bevilling hos fonden. Dette peger på, at fonden har fastholdt sin stilling som en institution, der finansierer arbejdsmiljøforskning bredt.

Endvidere har der været behandlet opslag med ansøgningsfrist hhv. 2. januar, 4. februar og 2. september 2013 om fire arbejdsmedicinske udredninger:

1. Sammenhængen mellem exceptionelle belastninger og diagnosen posttraumatisk belastningsreaktion/posttraumatic stress disorder (PTSD) med symptomdebut mere end 6 måneder efter belastningens ophør
2. Årsager til arbejdsbetinget hudkræft
3. Erhvervsmæssig udsættelse for mangan og de mulige helbredsmæssige følger heraf
4. Erhvervsmæssig udsættelse for kvartsstøv og -sand samt for kulstøv og de mulige helbredsmæssige følger heraf

Til den første arbejdsmedicinske udredning modtog fonden to ansøgninger, og der blev bevilget 700.000 kr. til den ene ansøger. Til den anden udredning modtog fonden tre ansøgninger, og der blev bevilget 500.000 kr. til den ene ansøger. Til den tredje udredning modtog fonden én ansøgning, der blev bevilget 300.000 kr., og til den fjerde udredning modtog fonden én ansøgning, der blev bevilget 600.000 kr.

Også i 2013 har fonden fået mange genansøgninger. 29 projekter har genansøgt og heraf fik de 7 projekter bevilget midler.

De støttede projekter er kort beskrevet og tematiseret i vedlagte bilag 'Liste over igangværende projekter 2003-2013'. Desuden er vedlagt 'Liste over afsluttede projekter 2003-2013'. Uddelingerne til ovennævnte opslag er samlet i tabel 2:

Tabel 2 – Tilskud fra Arbejdsmiljøforskningsfonden 2013

Tema	Antal projekter	Beløb i mio. kr.	Pct. af samlet uddeling
Psykisk arbejdsmiljø	5	11,2	20,2
Virkemidler	12	19,9	35,9
Muskel-skelet	6	13,6	24,5
Ulykker	3	7,7	13,9
Udredning	4	2,1	3,8
Tillægsansøgninger*	4	1,0	1,8
I alt	30	55,5	100,0

* 1 tillægsansøgning er vurderet som et nyt delprojekt til et eksisterende projekt under temaet Muskel-skelet, mens de 3 øvrige er tillægsansøgninger til eksisterende projekter.

Fonden støttede kun et mindre antal projekter om psykisk arbejdsmiljø i 2013, hvilket dog ikke ændrer ved, at psykisk arbejdsmiljø er det område, der har fået flest støttekroner gennem fondens levetid, jfr. tabel 3 på s. 4. Det skal desuden bemærkes, at det forholdsvis lille antal støttede projekter vedrørende 'arbejdsulykker' i 2013 skyldes et lille antal ansøgninger inden for dette område. Der var i 2013 kun fire ansøgninger inden for dette tema, og heraf blev én vurderet til ikke at være fagligt kvalificeret, mens de øvrige blev bevilget støtte.

Herudover er der i 2013 anvendt ca. 2,4 mio. kr. til administration af fonden, herunder løn, honorering af de faglige udvalgs medlemmer, konferencer m.v., hvilket er ca. 4 % af de samlede udgifter i fonden.

4. Status for Arbejdsmiljøforskningsfonden ved udgangen af 2013

Tabel 3 på næste side viser samtlige temaer, man har kunnet søge inden for siden fondens start i 2003 og frem til udgangen af 2013. De første to kolonner viser, hvor mange opslag der har været inden for de enkelte temaer i perioden. Kolonne 3 viser, hvor mange projekter, der har fået støtte inden for hvert tema. Kolonne 4 viser, hvor stort et beløb der er bevilget inden for hvert tema, mens kolonne 5 viser, hvilken andel det bevilgede beløb udgør af den samlede bevilling.

Som det fremgår af tabellen, er der i denne periode samlet støttet 213 projekter til et beløb på 585,1 mio. kr.

Man bør være opmærksom på, at nogle af projekterne omhandler problemstillinger inden for flere af temaerne. Det gælder især projekterne bevilget inden for temaerne 'psykisk arbejdsmiljø' og 'virkemidler'. Psykisk arbejdsmiljø er set over tid det største tema både i relation til antal projekter og samlet støtte. Udover de ca. 122 mio. kr., som er givet i støtte til 46 projekter, så er problemstillinger vedr. psykisk arbejdsmiljø centrale i 23 projekter inden for de øvrige temaer.

Tabel 3 – Støttede projekter i perioden 2003-2013

Tema	Opslag 2003-2006	Opslag 2007-2013	Antal projekter	Mio. kr.	Pct. af samlede bevilling
Udstødelse og sygefravær	1		5	24,8	4,2
Ulykker	1	8	17	55,3	9,5
Nye teknologier	1		5	12,6	2,2
Virkemidler	2	7	35	79,1	13,5
Arbejde med mennesker	1		5	17,5	3,0
Mindre virksomheder	1		3	10,5	1,8
Psykisk arbejdsmiljø	2	8	46	122,4	20,9
Muskel-skelet	1	8	28	72,2	12,3
Støj		4	7	22,5	3,8
Nyt arbejdsliv	1	5	17	62,4	10,7
Stoffer og materialer		5	15	45,4	7,8
Viden og handling		2	3	12,7	2,2
Nanocenter		1	1	30,0	5,1
I alt forsknings- og udviklingsprojekter			187	567,4	97,0
Udredninger*			26	17,7	3,0
I alt støttet			213	585,1	100,0

* Af disse er 19 arbejdsmedicinske udredninger samt yderligere syv udredninger

Fordelingen af støtte på temaer er afhængig af en række forhold. Antallet af opslag, der har været på de enkelte temaer, har naturligvis stor betydning for størrelsen af det støttede beløb og antallet af projekter for hvert tema. Temaet 'psykisk arbejdsmiljø' har således været slået op 10 gange, hvilket er en af de væsentlige forklaringer på, at temaet har modtaget størst støtte i fondens første tid.

I perioden 2003-2006 blev temaer for fondens opslag delvist bestemt ud fra satspuljeaftalerne i forbindelse med fondens oprettelse og ved satspuljeaftalerne for 2004 og 2005. Fra 2007 og frem til og med 2011 har fonden haft de samme syv brede temaer, der har været opslag på i hvert af årene. Disse temaer har været de fire prioriterede områder (arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø, muskel- og skeletbesvær og støj) samt de tværgående temaer om virkemidler og et nyt arbejdsliv. Desuden har stoffer og materialer været medtaget som tema. I udgangspunktet har der været lige mange midler til de syv temaer hvert år: ca. 8 mio. kr. Den faktiske fordeling af støtten er dog sket efter konkret vurdering af projekternes arbejdsmiljørelevans og kvalitet.

Siden 2012 har temaerne for fondens opslag været de tre prioriterede arbejdsmiljøområder, 'arbejdsulykker', 'psykisk arbejdsmiljø' og 'muskel- og skeletbesvær', samt det tværgående område 'virkemidler indenfor arbejdsmiljøarbejdet'.

Selvom der er fokus på de nævnte temaer, lægger fonden stadig vægt på, at man kan søge støtte til temaer, der går på tværs af de prioriterede områder. Det er således muligt at søge støtte til projekter, der omhandler f.eks. mindre virksomheder, unge og nyansatte og udstødelse og sygefravær indenfor de prioriterede områder. Det fremgår af fondens strategi og de konkrete opslag, hvilke underemner der kan søges om støtte til at forske i.

Den samlede støtte til projekter er i tabel 4 opgjort på hvilke institutioner/ansøgere, som har modtaget støtte fra Arbejdsmiljøforskningsfonden i perioden 2003-2013.

Tabel 4 – Samlet støtte i perioden 2003-2013 fordelt på ansøgergrupper

Ansøgere	Antal bevilgede projekter	Bevilgede midler	Gns. bevilget pr. projekt	Pct. af samlet bevillingssum
NFA	56	202.300.000	3.612.500	35
AMK	61	173.200.000	2.839.344	30
Universiteter	49	147.900.000	3.018.367	26
Rådg. virksomheder	17	43.200.000	2.541.176	7
Øvrige	8	9.500.000	1.187.500	2
I alt *	191	576.100.000	3.016.230	100

* Oversigten har ikke medtaget 19 arbejdsmedicinske udredninger med en samlet bevilling på kr. 9,4 mio. Desuden skal det nævnes, at ét af projekterne hos NFA er Dansk Center for Nanosikkerhed med en bevilling på kr. 30 mio.

Fonden besluttede i 2007 at styrke sin indsats for forskeruddannelse på arbejdsmiljøområdet bl.a. ved at muliggøre, at ph.d.-studerende kan søge om midler inden for alle strategiens temaer. Fonden har således i 2013 støttet 10 ph.d.'er og siden 2006 støttet 65 ph.d.'er og 5 post.doc.-forløb.

5. Forskningsresultater

Der er i 2013 afsluttet følgende projekter:

1. Corporate social responsibility og arbejdsmiljø i mindre virksomheder (WIRE), NFA
2. Globalisering, omstillingspres og psykisk arbejdsmiljø (GOPA), AMK Aalborg
3. Arbejdsliv efter Hjertesygdom, AMK Herning
4. Håndeksem hos sundhedspersonale, Bispebjerg Hospital
5. Ledelsesbaseret intervention i entreprenørers sikkerhedsengagement (LIESE), NFA
6. MINERVA. Arbejdsmiljø og reproduktion: forskernetværk, databaser og analytisk epidemiologiske studier, AMK Aarhus
7. Undersøgelse af manifestationer, årsagsmekanismer samt progression af smerter hos computerbrugere, AAU
8. Risikofaktorer for smerter i ryg, led og muskler med speciel fokus på smerter der fører til lægekontakt (Odderprojekt 1), AMK Herning
9. Organisk støv i væksthushavterier – et helbredsproblem?, AMK Odense
10. Partecipatorisk intervention baseret på kognitiv teori til forbedring af det psykosociale arbejdsmiljø, NFA
11. Positive tilstande i arbejdslivet, NFA
12. Psykisk arbejdsmiljø og psykisk helbred: Epidemiologiske sammenhænge og indvirkning på sygefravær og arbejdspladsfastholdelse, NFA
13. Q-feber i graviditeten og føtale konsekvenser, AMK Herning
14. Sikkerhedskultur og anmeldepraksis på danske skibe i Dansk Internationalt Skibsregister (SADIS), Center for Maritim Sundhed og Samfund
15. Review af ulykkesforebyggelsen (SIPAW), NFA
16. Styreformer, social praksis, psykisk arbejdsmiljø og trivsel i den danske ældrepleje, NFA

17. Støjstress. Ekstraauditive virkninger af støj og stress på arbejdspladsen, AMK Aarhus
18. Udredning af årsagerne til udviklingen i anmeldte arbejdsulykker i perioden 1997-2010 (TRUP), NFA
19. Unges arbejdsmiljø, AMK Herning
20. VITAL-nano, DTU

Efter projektafslutning bliver resuméer af projekterne fremsendt til Arbejdsmiljørådet sammen med en kort beskrivelse af DSU's kommentarer.

Der er i 2013 afsluttet følgende arbejdsmedicinske udredninger:

- *Årsager til arbejdsbetinget hudkræft*, AMK Bispebjerg
- *Sammenhængen mellem exceptionelle belastninger og diagnosen posttraumatisk belastningsreaktion/posttraumatic stress disorder (PTSD) med symptomdebut mere end 6 måneder efter belastningens ophør*, AMK Bispebjerg
- *Sammenhænge mellem permanent natholdsarbejde og/eller tilbagevendende natarbejde og udviklingen af brystkræft (Cancer mammae)*, Finnish Institute of Occupational Health
- *Erhvervsmæssig udsættelse for asbest og udvikling af lungekræft*, Odense Universitetshospital

6. Ny strategi for 2014-2015

Fonden har udarbejdet en revideret strategi for perioden 2014-2015. Strategien har til formål at styrke arbejdsmiljøforskningen ved at bidrage til øget koordinering og samarbejde mellem forskningsinstitutioner og ved at bidrage til en styrket formidling og anvendelse af forskningsresultaterne. Desuden ved at sikre en bedre prioritering og udnyttelse af de økonomiske midler til forskning og udvikling på arbejdsmiljøområdet.

Strategien er blevet udarbejdet i løbet af 2013 over flere møder og i enighed med arbejdsmarkedets parter i Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg. Der er i forløbet taget udgangspunkt i den nationale strategi for arbejdsmiljøindsatsen for perioden 2012-2020 (2020-strategien), parternes af-taletekster på arbejdsmiljøområdet og forskellige faglige beskrivelser af relevante arbejdsmiljøområder.

Den nye strategi viderefører fokuset på de tre prioriterede områder i 2020-strategien: arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø og muskel- og skeletbesvær samt virkemidler i arbejdsmiljøet

I udarbejdelsen af strategien blev der modtaget bidrag fra en række forskningsinstitutioner på oplæg af fondens to faglige udvalg. Disse bidrag blev bearbejdet og anvendt af Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg i udarbejdelsen af strategien.

7. Formidlingsaktiviteter

Formidling af forskningsresultater

En væsentlig opgave for fonden er at sikre, at resultater fra de støttede projekter bliver formidlet. Fonden lægger stor vægt på, at projekterne producerer både videnskabelig og populærformidling. Den videnskabelige formidling vil typisk være i form af videnskabelige artikler, conferencebidrag, bogkapitler m.m., mens populærformidlingen vil kunne ske gennem artikler i fagblade, aviser, tv-indslag, blog-indlæg etc.

Det er et krav, at projekterne indeholder en gennemarbejdet formidlingsplan, der tydeligt viser, hvordan projektet tænkes formidlet og gjort tilgængeligt i både et videnskabeligt og et bredere regi med fokus på mulige brugere af projektets resultater. Fonden stiller krav om, at forsknings- og udviklingsresultaterne gøres offentligt tilgængelige med henblik på, at resultaterne kan anvendes som en del af grundlaget for arbejdsmiljøindsatsen. I forbindelse med projektafslutning skal alle projekter således vurdere, hvordan projektets resultater på kort og lang sigt kan bidrage til at forbedre arbejdsmiljøet.

Siden 2012 har fonden haft yderligere fokus på forskningsformidling ved at stille skærpede krav til populærformidlingen af forskningsresultaterne. Fonden pålægger således nye projekter, at de ved projektafslutning udarbejder en populærvidenskabelig artikel.

Fonden er opmærksom på behovet for formidling og holder sig løbende opdateret med forskellige projekters formidlingstiltag og vurderer, om der på baggrund heraf er grundlag for at stille yderligere krav til formidlingstiltag.

Videncenterets formidling

Samarbejdet med Videncenteret er et vigtigt led i formidlingsstrategien. Når en ansøger har fået bevilningstilsagn af fonden modtager ansøgeren et brev fra Videncentret, hvori Videncentret tilbyder at udarbejde en populærvidenskabelig artikel til Videncentrets nyhedsbrev og webportal

www.arbejdsmiljoviden.dk, når projektet er afsluttet. I 2013 har Fonden aftalt at genfremsende formidlingstilbuddet til projekter, der afsluttes indenfor det næste halve år.

Videncenteret har desuden et site på portalen med omtale af alle fondens afsluttede projekter, og hvor der er mulighed for at blogge med forskerne.

Samarbejdet på sekretariatsniveau mellem Arbejdsmiljøforskningsfonden og Arbejdsmiljørådets sekretariat er fortsat i 2013.

Møder med branchearbejdsmiljøråd

På de regelmæssige møder mellem Arbejdstilsynet og BAR hen over efteråret præsenterede fonden en række af de forsknings- og udviklingsprojekter, som har fået støtte inden for det seneste år, og som vurderes at have relevans for det pågældende BAR. Formålet med at informere BAR'ene om udvalgte projekter er at gøre BAR'ene opmærksom på mulighederne for anvendelse af projektresultaterne.

Fondens årskonference

Fondens årskonference er rykket til januar fremover, hvilket betyder, at Fonden ikke har afholdt konference i 2013. Konferencen blev afholdt den 15. januar 2014.

8. Ændringer i fondens udvalg

I sommeren 2013 udpegede beskæftigelsesministeren nye medlemmer af Fondens to faglige udvalg, herunder nye formænd for de to udvalg. Det Videnskabelige Arbejdsmiljøforskningsudvalg (DVU) har fået fire nye medlemmer (heraf to fra Norge), mens tre medlemmer fortsætter endnu en periode. Den nye formand for DVU er professor, ph.d. Jørn Olsen, Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet.

Udvalget for Udvikling og Udredning har fået fem nye medlemmer, der ikke tidligere har haft plads i Fondens faglige udvalg. Den nye formand for udvalget er partner i TeamArbejdsliv, forskningsleder, ph.d. Hans Jørgen Limborg.

Ved udpegningen til udvalgene har der været lagt vægt på at sikre en faglig tyngde og diversitet, en ligelig kønslig fordeling og repræsentation af forskere fra udlandet.

Arbejdet med at besætte udvalgene med nye medlemmer er sket i tæt samarbejde med Styrelsen for Forskning og Innovation og Det Strategiske Forskningsråd.

Arbejdstilsynets direktør, Jens Jensen, overtog i efteråret 2013 posten som formand for Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg (DSU) indtil han med udgangen af 2013 fratrådte som direktør for Arbejdstilsynet for at gå på pension. Indtil der er udpeget ny direktør, har DSU en stedfortrædende formand, Jeanne Borgqvist, der til daglig er kontorchef i Arbejdstilsynets 4. Kontor.

DSU har i løbet af 2013 har haft udskiftning af medlemmer fra flere parter, hvilket Arbejdsmiljørådet er bekendt med.

Vedlagt

- ./. Tematiseret liste med igangværende projekter i 2013
- ./. Tematiseret liste med projekter afsluttet i 2013
- ./. Slutschemaer for de afsluttede projekter i 2013

ARBEJDSMILJØFORSKNINGSFONDEN

Liste over igangværende projekter

April 2014

Igangværende projekter i oversigt

Psykisk arbejdsmiljø

Antal projekter: 26 Samlet bevilling: 58,9 mio. kr.

Ulykkesforebyggelse

Antal projekter: 10 Samlet bevilling: 25,8 mio. kr.

Smerter og sygdomme i bevægeapparatet

Antal projekter: 17 Samlet bevilling: 39,8 mio. kr.

Virkemidler i arbejdsmiljøarbejdet

Antal projekter: 23 Samlet bevilling: 76,4 mio. kr.

Udstødelse og sygefravær

Antal projekter: 4 Samlet bevilling: 8,3 mio. kr.

Nye teknologier, nye organisations- og ansættelsesformer og arbejdsliv

Antal projekter: 8 Samlet bevilling: 28 mio. kr.

Støj

Antal projekter: 2 Samlet bevilling: 8,4 mio. kr.

Stoffer og materialer

Antal projekter: 10 Samlet bevilling: 29,6 mio. kr.

Udredninger

Antal projekter: 3 Samlet bevilling: 1,3 mio. kr.

Samlet for igangværende

Antal projekter: 103 Samlet bevilling: 276,1 mio. kr.

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Tema: Psykisk arbejdsmiljø		
Titel: Social kapital på hospitaler – trivsel, kvalitet og effektivitet Ansøger: Institut for Folkesundhed, KU Danske hospitaler er presset af stigende krav til effektivitet og kvalitet. For at håndtere dette, arbejdes der løbende med effektiviseringer og omstruktureringer, der kan føre til belastning af medarbejdernes arbejdsmiljø. Social kapital, med fokus på tillid, respekt for hinandens arbejde og samarbejde, er en central organisatorisk ressource, der kan bidrage til at løse denne problemstilling. Den videnskabelige litteratur støtter en sammenhæng mellem social kapital, arbejdsmiljø, kvalitet og effektivitet, men der findes meget få forløbsundersøgelser på området og ingen i en dansk kontekst. Formålet med nærværende projekt er at belyse betydningen af social kapital for trivsel og sygefravær blandt medarbejderne på hospitalet samt for kvaliteten og effektiviteten i udførelsen af hospitalernes kerneopgave. Endvidere vurderes det i hvor høj grad social kapital kan afbøde de negative konsekvenser af et belastende psykisk og fysisk arbejdsmiljø for medarbejdernes trivsel og sygefravær.	06-2016	2,4
Titel: Samspil mellem psykiske og fysiske belastninger på arbejdet og risiko for iskæmisk hjertesygdom blandt kvinder. En undersøgelse af Den Danske Sygeplejekohorte Ansøger: SDU 1 ph.d. Hjertesygdomme er et alvorligt sundhedsproblem i Danmark. Der er gennem en årrække kommet stigende opmærksomhed på, at hjertesygdomme i høj grad også belaster kvinder og på kønsforskelle i risikofaktorer – også i arbejdsmiljøet. Cirka 20% af forekomsten af iskæmisk hjertesygdom estimeres som arbejdsrelateret. Der er kun sparsom viden om, hvordan samspil mellem psykisk og fysisk belastning påvirker risikoen for udvikling af hjertesygdom. Det er et vigtigt spørgsmål at få belyst, da man navnlig blandt mænd har fundet, at psykisk og fysisk belastning på arbejdet hver for sig er risikofaktorer for udvikling af hjertesygdom. Flere nyere undersøgelser blandt mænd har vist at høj fysisk belastning i det daglige arbejde er forbundet med en forøget risiko for åreforkalkning og iskæmisk hjertesygdom. Det er uvist og derfor vigtigt at få undersøgt om disse sammenhænge også gælder for kvinder. Projektet vil derfor undersøge følgende spørgsmål: • Har kvinder med både psykiske og fysiske belastninger på arbejdet en forøget risiko for udvikling af iskæmisk hjertesygdom, og hvilken betydning har alder for denne sammenhæng? • Er fysisk belastende arbejde en risikofaktor i forhold til udvikling af iskæmisk hjertesygdom blandt kvinder? • Kan fysisk aktivitet i fritiden modvirke, at kombinationen af psykisk og fysisk belastende arbejde fører til en forøget risiko for iskæmisk hjertesygdom?	12-2015	0,9
Titel: Mekanismer bag udvikling af negative sociale relationer på arbejdspladsen og langtidskonsekvenser – et prospektivt studium Mekanismer bag udvikling af negative sociale relationer på arbejdspladsen og langtidskonsekvenser – et prospektivt studium	12-2015	3,8

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Ansøger: Psykologi, KU Projektet vil bidrage med ny viden om de mekanismer, der gør sig gældende i udviklingen af negative sociale relationer og deres langtidskonsekvenser. Projektet vil undersøge: - Hvilke mekanismer, der bidrager til at negative sociale relationer udvikles og - Hvilke mekanismer, der bidrager til langtidskonsekvenser i form af sygefravær, jobskifte, arbejdsløshed og tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Mekanismerne rummer både individuelle (fysiologisk og psykologisk stress) og organisatorisk aspekter (social kapital, jobkarakteristika, ledelse). Viden om disse mekanismer er essentiel for at kunne forebygge og reducere effekten af negative sociale relationer på arbejdspladserne, så medarbejderne trives, er produktive og fastholdes på arbejdsmarkedet. Projektet vil bidrage med ny viden, som kan pege på, hvor og hvordan organisationer kan sætte ind for at forebygge forekomsten af negative sociale relationer og reducere deres konsekvenser.		
Titel: Lange arbejdstider og brug af psykofarmaka Ansøger: NFA Nogle tilfælde af dårligt mentalt helbred skyldes muligvis lange arbejdstider, hvilket tidligere forskning tyder på. Lange arbejdstider er forbundet med kortvarig søvn og træthed og begge faktorer er prædiktorer for psykiske lidelser. Der er imidlertid også positive effekter af lange arbejdstider, som f.eks. øget indkomst og dermed mindsket risiko for økonomiske problemer, hvilket er en betydningsfuld risikofaktor for psykiske lidelser. Projektet vil derfor undersøge, om der samlet set er en positiv, negativ eller ingen sammenhæng mellem lange arbejdstider og forekomst af psykiatriske lidelser i arbejdsstyrken. Overtidsarbejde defineres i projektet som 'moderat overtidsarbejde', dvs. 41-48 arbejdstimer om ugen.	05-2015	0,7
Titel: Samspil mellem psykisk arbejdsbelastning og familiemæssige krav. En prospektiv undersøgelse af de helbredsmæssige konsekvenser, beskyttende faktorer og underliggende mekanismer Ansøger: KU 1 ph.d. Projektet har til formål at afdække samspillet mellem det psykosociale arbejdsmiljø og familiemæssige krav i forhold til medarbejdernes risiko for at udvikle kronisk sygdom (hjertekarsygdom, cancer og KOL) samt afdække de underliggende mentale, adfærdsmæssige fysiologiske mekanismer. Det søges at identificere de arbejdsmiljøfaktorer, der kan beskytte medarbejderne mod disse helbredsskadelige virkninger. Projektet vil bidrage til en revideret forståelse af forholdet mellem arbejde og sundhed, der går fra et begrænset fokus på arbejdsrelaterede faktorer i retning af en mere global forståelse af samspillet mellem psykisk arbejdsbelastning og familiemæssige krav.	07-2016	3,4
Titel: Forebyggelse af helbredsproblemer ved skifteholdsarbejde. Hvilken effekt har designet dynamisk lys på intensiv-personalets søvnkvalitet? Ansøger: Sygehus Lillebælt	10-2013	0,6

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Formålet med dette projekt er undersøge muligheder for at forebygge helbredsproblemer ved skifteholdsarbejde ved at se på, hvilken virkning installering af designet dynamisk lys har på intensivpersonalets søvnkvalitet.		
Titel: Virtuel ledelse, arbejdsmiljø og social kapital Ansøger: COWI Projektet er et interventionsprojekt og vil afdække hvorledes medarbejdere og lederes arbejdssituation påvirkes af, at de ikke har fysisk kontakt med hinanden. Fokus vil være på psykisk arbejdsmiljø og social kapital. Både positive og negative forhold afdækkes og anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi i virksomheden inddrages. Derudover vil projektet gennem interventioner tilpasse grupper med virtuel ledelse i de tre casevirksomheder afprøve og undersøge muligheder for at opnå en forbedring af arbejdssituationen. Projektet vil komme med anvisninger til, hvordan ledere kan udføre succesfuld virtuel ledelse i praksis.	12-2015	2,5
Titel: Er spyt cortisol en valid biomarkør for opfattelse af stress? Ansøger: AMK Bispebjerg Formålet med projektet er at undersøge om oplevelse af en langvarig mental stresstilstand ledsages af ændret HPA-akseaktivitet målt som spyt cortisol. Det menes, at en sådan sammenhæng eksisterer, men forskning gennem de sidste 16 år har vist forskellige resultater varierende fra positiv korrelation til ingen eller endda negativ korrelation. Ændring af cortisolniveauet i blodet er ikke uvæsentligt, det kan have en mængde helbredsmaessige konsekvenser. Det har således vist sig relateret til bl.a. depression, fedme, hypertension, knogleskørhed, blødningstendens og måske Alzheimers sygdom.	12-2013	0,1
Titel: Skiftearbejde og helbred Ansøger: NFA Projektet vil undersøge sammenhænge mellem skiftearbejde og risiko for 1) sygefravær, herunder varighed af sygefravær, 2) psykiske helbredsproblemer og 3) spontan abort. De tre udfald er valgt, fordi skiftearbejde kan have betydning for deres risiko, samtidigt med at den videnskabelige evidens er begrænset. De har alle stor betydning for både den enkelte og samfundet, og når vagtplanen skal gå op. Projektet vil dermed skabe viden, der kan bruges til at justere de foreliggende anbefalinger vedrørende optimal tilrettelæggelse af skiftearbejde.	03-2016	4,3
Titel: Model til Forebyggende Virksomhedsstrategier i SMV'er (FV-Modellen) Ansøger: DTU Det overordnede formål med udviklingsprojektet er at designe og afprøve en model (FV-modellen) til at udvikle Forebyggende Virksomhedsstrategier. Udviklingen af modellen sker med afsæt i en modelskitse baseret på erfaringer fra blandt andet udviklingsprojektet 'Videnarbejde og Stress – mellem begejstring og belastning', et teoretisk fundament bestående af elementer af etablerede teorier og afprøvede værktøjer samt input og resultater fra samarbejdet med små og mellemstore virksomheder indenfor industrielt servicearbejde.	09-2013	2,1

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
de og it-arbejde		
Titel: Arbejdsmiljø, psykisk helbred og arbejdsmarkedstilknytning i udsatte grupper, AhA Ansøger: NFA Projektets formål er at undersøge prospektive sammenhænge mellem arbejdsmiljø, psykisk helbred og arbejdsmarkedstilknytning, med fokus på særligt udsatte grupper. Til formålet benyttes spørgeskema-data fra omkring 140.000 deltagere i 13 store arbejdsmiljøkohorter i seks europæiske lande, som sammenkobles med registre vedrørende sygefravær, førtidspension, arbejdsløshed, hospitalsindlæggelse og medicinforbrug.	06-2015	2,8
Titel: Kognitive kapaciteter og arbejdsliv: Evidens for sammenhænge samt udvikling af intervention til forebyggelse af aldersrelaterede reduktioner i kognitive kapaciteter Ansøger: NFA Projektet vil gennemføre et systematisk review af undersøgelser af både arbejdsmæssige årsager til og konsekvenser af de aldersrelaterede reduktioner i kognitive kapaciteter. Det systematiske review vil blive foretaget efter "the PRISMA statement from 2009 for reporting systematic reviews and meta-analyses", som omfatter opstilling af forskningsspørgsmål, systematisk søgning og udvælgelse af videnskabelige undersøgelser, kvalitetsvurdering af undersøgelser og udtrækning af informationer. Og metoden slutter med en syntese af den viden, der findes om de valgte forskningsspørgsmål.	08-2014	0,5
Titel: Vilkår i arbejdsmiljøet for opfyldelse af forældrebehov, arbejdslivsproduktivitet, -kvalitet og køn Ansøger: NFA 1. ph.d. Det er projektets formål at skabe tværgående viden om de vilkår i arbejdsmiljøet, der påvirker mulighederne for at opfylde køns- og samlivsspecifikke forældrebehov og undersøge dette i både familie- og arbejdslivskonteksten. Projektet undersøger 'hvordan en bedre forståelse af sammenhænge mellem arbejdsmiljø, køn og tilpasning mellem familie- og arbejdsliv kan målrette indsatsen overfor småbørnsforældre' ved at fokusere på 1) forskningsfelterne HRM og Arbejdsmiljø og Velfærds tilgange til problemområdet og 2) hvordan forældre håndterer deres forskellige forældrebehov under modstridende rammer og krav.	08-2014	1,8
Titel: Følelsesmæssige krav i arbejdet Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Formålet med projektet er at undersøge, hvilken betydning følelsesmæssige krav i arbejdet har for ansattes helbred og arbejdsliv. Der er fokus på fængselsansatte, som i de senere år oplever et større arbejdspress og i øvrigt har følelsesmæssigt meget krævende vilkår	12-2014	1,8

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
og som har dobbelt så meget sygefravær som statens øvrige ansatte. Projektet vil bidrage med viden om, hvordan følelsesmæssige krav opleves og håndteres ud fra en sociologisk vinkel på tingene. Hensigten er at finde ud af, hvilke muligheder der er for at intervenere og dermed nedbringe de belastningsreaktioner som høje følelsesmæssige krav kan have på helbredet. Projektet kan perspektiveres til andre brancher hvor høje følelsesmæssige krav er til stede.		
Titel: Prognose for hukommelses og koncentrationsproblemer ved arbejdsrelateret stress Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Formålet med projektet er, at undersøge om personer med arbejdsrelateret stress har flere dokumenterbare koncentrations- og hukommelsesproblemer sammenlignet med personer uden stress og at sammenligne udviklingen i kognitive problemer i de to grupper gennem en 1-årig opfølgningsperiode. Endvidere vil projektet undersøge, hvilken rolle arbejdsmæssige forhold spiller for prognosen af de kognitive problemer.	01-2015	1,8
Titel: Sammenhænge mellem produktivitet og psykisk arbejdsmiljø Ansøger: DTU Projektet vil undersøge, om faktorer som forudsigelighed, ledelseskvalitet, social støtte, anerkendelse, rolleklarhed og rollekonflikter har betydning for det psykiske arbejdsmiljø og derefter for produktiviteten.	06-2012	3,2
Titel: Betydningen af forældres arbejdsliv og psykosociale arbejdsmiljø for familieliv og for social ulighed i unges helbred og trivsel Ansøger: AMK Herning Et igangværende ph.d.-projekt vedrørende sammenhængen mellem forældrenes arbejdsliv og psykiske arbejdsmiljø og deres børns helbred og trivsel. Der lægges endvidere vægt på at undersøge, i hvilket omfang forskelle i arbejdsmiljø kan tænkes at øve indflydelse på (opretholdelsen af) ulighed i helbred for den kommende generation.	12-2011	0,1
Titel: Attraktive arbejdspladser for aktive seniormedarbejdere Ansøger: NFA Formålet med dette projekt er at undersøge, hvorvidt implementering af seniorordninger som virkemiddel kan forbedre seniormedarbejders arbejdsmiljø og derved motivere medarbejdere i ældreplejen til at forblive længere tid i arbejdet	06-2013	2,8
Titel: Vold på Arbejdspladsen Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Det overordnede formål med dette projekt er at etablere den nødvendige viden om risikofaktorer for arbejdsrelateret vold til at kunne	04-2013	3,4

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
udvikle en teoretisk og databåren intervention rettet mod forebyggelse af vold, der vil blive afprøvet i et solidt videnskabeligt design i en kommende interventionsundersøgelse.		
Titel: Fysiologiske biomarkører for kronisk stress Ansøger: AMK Hillerød Det overordnede formål med dette ph.d. projekt er derfor at udvikle et objektivt og samlet fysiologisk mål for kronisk stress. Første del-formål er påvisning af ændringer i fysiologiske biomarkører ved kronisk stress. Næste delformål er at afprøve, om et samlet mål baseret på niveauer af forskellige fysiologiske biomarkører kan anvendes som objektivt mål for kronisk stress.	08-2013	1,3
Titel: Kollektiv stress Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Projektets formål er at undersøge kollektive stressprocesser på arbejdspladser. Hensigten er således at undersøge: 1) I hvilket omfang der forekommer kollektive stressprocesser på arbejdspladser? 2) Hvilke arbejdsmæssige faktorer og sociale interaktionsformer der forårsager kollektive stressprocesser? 3) Hvilke arbejdsmæssige faktorer og sociale interaktionsformer der forårsager kollektive positive forholdemåder til arbejdsmiljøet?	08-2013	1,6
Titel: Arbejdspladsen og det psykosociale arbejdsmiljøets betydning for livsstil. Ansøger: NFA 1 ph.d. Ph.d.-projektet vil bidrage med yderligere viden omkring arbejdspladsens og det psykosociale arbejdsmiljøets betydning for livsstil. Problemstillingen undersøges på både individ- og arbejdspladsniveau, hvilket er relativt nyt i arbejdsmiljøforskningen. Hidtil er arbejdspladsen primært blevet set som et forum hvor man har kunnet oplyse om livsstil og helbred samt iværksætte sundhedsfremmende tiltag, men hermed er betydningen af selve arbejdspladsen ofte blevet overset. Der mangler således viden om arbejdspladsens betydning for fx vægttab, rygestop eller fysisk aktivitet.	07-2013	1,8
Titel: Risikoen for psykisk lidelse ved udsættelse for negative handlinger i arbejdslivet Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Projektets formål er at undersøge, om mobning er forbundet med en øget risiko for udvikling af en psykisk lidelse (depression, angst, somatisering), om mobning fører til ændring i stress-hormon balancen samt i hvilket omfang og hvordan mobning påvirker arbejdsevnen og langvarigt sygefravær.	06-2013	5,9

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Titel: Psykisk helbred og velbefindende i omsorgsarbejdet Ansøger: NFA 1 ph.d. Projektets formål er at belyse arbejdsmiljøets betydning for psykisk helbred blandt omsorgsarbejdere i ældreplejen. Endvidere vil projektet søge at gøre målinger af psykisk arbejdsmiljø mere objektive med henblik på at foretage mere uafhængige målinger af selve arbejdsmiljøet og de mulige konsekvenser heraf, hvilket giver et bedre grundlag for analyser af årsagssammenhænge. Projektet vil udarbejde en manual til observationsbaseret arbejdsmiljøvurdering.	04-2014	3,5
Titel: Processtøttede arbejdsmiljøindsatser med kerneopgaven i centrum Ansøger: NFA Forskningsprojektets formål er at undersøge om systematiske processtøttede indsatser med fokus på bedre udførelse af kerneopgaven kan forbedre det psykosociale arbejdsmiljø, nedsætte antallet af sygedage og øge kvaliteten af ydelsen. Forskningsprojektet studerer effekten af en intervention, der gennemføres i pædagogiske institutioner i København i et projekt støttet af Forebyggelsesfonden.	12-2013	4
Titel: Hvad betyder senere pensionsalder for hjertesygdom og depression? Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Projektet vil belyse forekomsten af kredsløbssygdom og depression i årene før og efter overgang til efterløn eller anden ikke-helbreds-betinget pension. Vor hypotese er, at ikke alene den subjektive oplevelse af helbredet, men også regulær sygdomsforekomst mindskes i umiddelbar relation til pensionering, når det daglige arbejdspresset ophører. Undersøgelsen omfatter alle bosiddende i Danmark, som gik på efterløn eller anden ikke-helbreds-betinget pension i perioden fra 1979 (hvor efterlønnen indførtes) til og med 2004.	12-2013	1,8
I alt for 'psykisk arbejdsmiljø'		58,9
TEMA: Ulykkesforebyggelse		
Titel: Arbejdstid, arbejdsulykker og hjertesygdom Ansøger: NFA Iskæmisk hjertesygdom og arbejdsulykker har store konsekvenser for både den enkelte arbejdstager og samfundet. Målet er at få viden om, hvordan sammenhænge mellem arbejdstid og helbred bliver påvirket af f.eks. vores køn, alder, uddannelsesniveau og anciennitet. Projektet vil derfor undersøge om arbejdstiden, f.eks. dag- eller natarbejde eller skiftende arbejdstider påvirker vores helbred forskelligt. Kommer f.eks. unge med aften- og natarbejde oftere ud for en arbejdsulykke på grund af deres arbejdstider end ældre? Der vides stadig for lidt om, hvordan arbejde på forskellige tider af døgnet påvirker vores helbred.	12-2017	3,0

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Indtil nu har undersøgelser om arbejdstid og helbred ofte fokuseret på specifikke jobgrupper eller omfattet relativt få deltagere med f.eks. aften- eller nattearbejde. Der mangler derfor generel viden om, hvorvidt: - nogle typer og kombinationer af arbejdstider øger risikoen for mere sjældne skader på helbredet, som f.eks. iskæmisk hjertesygdom. - nogle grupper af arbejdstagere, f.eks. unge, er mere udsat for arbejdsulykker på grund af deres arbejdstider. Projektet vil dermed bidrage med ny viden om, hvorvidt der er grupper af arbejdstagere, som har større helbredsmæssige risici i forhold til forskellige måder at tilrettelægge arbejdstiden på og dermed hvordan arbejdspladser kan tilrettelægge medarbejdernes arbejdstid mest hensigtsmæssigt i forhold til at beskytte medarbejdernes helbred.		
Titel: Indsats mod arbejdsulykker ved offentlige bygge-anlægsprojekter, hvor der beskæftiges udenlandsk arbejdskraft Ansøger: COWI I Danmark anvendes i stigende grad udenlandsk arbejdskraft ved gennemførelse af bygge-anlægsopgaver. Antallet af udenlandske statsborgere med lønindkomst indenfor bygge-anlægsbranchen er næsten fordoblet i perioden 2008-2012. Den udenlandske arbejdskrafts ulykkesrisiko er høj. Tal fra Arbejdstilsynet viser en overhyppighed af arbejdsulykker for udenlandske statsborgere på gennemsnitligt 36% over årene 2009-2011. Hver anden dødsulykke i byggeriet i 2012 ramte en udenlandsk bygningsarbejder. En ny undersøgelse peger på, at årsagerne til den øgede ulykkesrisiko skal findes i den udenlandske arbejdskrafts særlige jobsituation og arbejds-/sikkerhedskultur, der udmønter sig i: Arbejde i højt tempo, stor arbejdsvillighed, stræben efter at tilfredsstille arbejdsgiveren, manglende viden om sikkerhedsforhold knyttet til jobbet, en anderledes sikkerhedsopfattelse og sprog vanskeligheder. Anlægsarbejde og mange byggeopgaver udføres for offentlige bygherrer. Dette har skabt fokus på, om det offentlige medvirker til social dumping, hvorunder sikkerhedskrav og arbejdsmiljøhensyn krænkes. Social dumping kan modvirkes ved at indskrive arbejdsklausuler i bygge-anlægskontrakterne. Projektets formål er derfor at: - Etablere viden om de barrierer og det råderum offentlige bygherrer oplever, der er for at formulere arbejdsklausuler og følge op på krav efterlevelse, og hvorledes barriererne erfarings- eller skønsmæssigt kan overkommes. - Udvikle, afprøve og modificere et værktøj, som kan støtte offentlige bygherrer i at anvende arbejdsklausuler, der ansporer kontrakterende entreprenører til at skabe arbejdsvilkår, der mindsker risikoen for arbejdsulykker, når der beskæftiges udenlandsk arbejdskraft. Projektet vil bidrage med ny anvendelsesorienteret viden, der funderer de offentlige bygherrers mulighed for at tage konkrete initiativer ifm. bygge-anlægsopgaver. Arbejdsmiljømæssigt giver dette de kontrakterende entreprenører mulighed for bedre at sikre arbejdsvilkår, så bygge-anlægsarbejdet kan udføres sikkerhedsmæssigt forsvarligt.	12-2015	2,4
Titel: Udvikling af Toolbox-møder til forbedring af forebyggelses- og sikkerhedskultur i byggebranchen Ansøger: NFA Dette 2-årige projekt har til formål at afklare om 'Toolbox-møder', der er en udbredt metode til at forebygge arbejdsulykker i byggebranchen i USA, kan tilpasses til og bringes til at fungere effektivt i en dansk arbejdskontekst på danske byggepladser. Det langsigtede mål er at bidrage til forebyggelse af fysisk nedslidning og arbejdsulykker, samt fremme af sundhed og arbejdsevne. Toolbox-møder	01-2016	2,3

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
som redskab skal her forstås som formaliserede og strukturerede daglige/ugentlige møder, typisk af 5-10 minutters varighed, der ledes af en sjakformand og sætter fokus på arbejdsmiljø, sikkerhed og sundhedsfremme gennem en dialogbaseret og involverende mødeform. Uddannelse af formændene giver den fornødne kundskab til at tilpasse Toolbox møderne til de enkelte sjaks behov. Projektet har følgende specifikke formål: • <i>Udvikle</i> et 'Toolbox-møde' uddannelsesprogram til formænd i byggebranchen der både består af et konkret fagligt indhold og opdateret viden om sikkerhedsforhold, og som giver formændene de fornødne kompetencer til at formidle denne viden tilpasset de enkelte sjaks behov • <i>Implementere</i> Toolbox-møder i 7 byggevirksomheder, hvor 20 formænd afprøver viden og metoder fra uddannelsesprogrammet i det konkrete forebyggende arbejde med deres sjak • <i>Evaluere</i> hvordan uddannelsen af formændene udmønter sig		
Titel: Arbejdsulykker i Danmark og Sverige - Identificering af virkemidler og strategier Ansøger: AMK Herning Det overordnede formål med dette projekt er at identificere faktorer på hhv. makro-, meso-, og mikroniveau, der kan forklare, at Sverige har en markant lavere arbejdsulykkesincidens end Danmark, for derigennem at kunne pege på virkemidler og strategier, der kan overføres til Danmark. De specifikke formål med projekter er, at: 1) Undersøge om makrofaktorer som nationalkultur, arbejdsmiljølovgivning/-tiltag samt erhvervs- og branchestruktur kan forklare forskellen i ulykkesincidens mellem Sverige og Danmark. 2) Undersøge om mesofaktorer som uddannelse, ledelsesengagement og sikkerhedsklima, samt mikrofaktorer som adfærd og holdninger kan forklare forskellen mellem den danske og svenske bygge- og anlægsbranche. 3) Vurdere hvorvidt og hvordan de betydende faktorer kan overføres til Danmark.	12-2015	3,4
Titel: Udvikling af bæredygtig sikkerhedskultur i en stor multinational produktionsvirksomhed Ansøger: NFA 1. ph.d. Det overordnede formål med dette ph.d.-projekt er at undersøge, hvordan en bæredygtig sikkerhedskultur kan udvikles og fastholdes i en stor multinational produktionsvirksomhed. Det unikke ved dette ph.d.-studie er, at forskeren skal indgå som en del af virksomhedens produktionshold for at afdække processen fra medarbejdernes perspektiv, samtidigt med at hun følger processen i virksomhedens arbejdsmiljøorganisation. Konkret vil studiet fokusere på følgende spørgsmål: 1. Hvilke virkemidler skal der til i en multinational produktionsvirksomhed for at udvikle en bæredygtig sikkerhedskultur? 2. Hvordan påvirker ledelsens prioriteringer, tilgange, forståelser og handlinger det konkrete sikkerhedsarbejde? 3. Hvilke barrierer og muligheder er der i dagligdagen, som relaterer sig til den konkrete sikkerhedspraksis både på dag- og natholdet i virksomhedens produktionsafdelinger?	12-2015	1,8
Titel: Kvalitet og Arbejdsmiljørigtig Projektering i bygge- og anlægsbranchen – med Særlig Fokus på Ulykkesforebyggelse (KAMP-	02-2015	1,8

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
SFU) Ansøger: DTU Projektets overordnede formål er at undersøge inddragelse af arbejdsmiljøhensyn i projekteringsfasen og integreret med kvalitetsindsatsen, som virkemiddel for at opnå en højere grad af sikkerhed i bygge- og anlægsbranchen – og herigennem forebygge arbejdsulykker. Forskningsprojektet retter indsatsen direkte mod design- og projekteringsprocesserne ud fra en række hypoteser om, at arbejdsmiljøproblemer på udførselsstederne kan forebygges gennem bedre planlægning i de tidlige faser i bygge- og anlægsbranchen, og at ulykker forebygges ved at skabe sikkerhed.		
Titel: Forbigående risikofaktorerets betydning for arbejdsulykker i risiko-brancher Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Projektet er et 3-årigt case-crossover studie af incidente arbejdsrelaterede skadestuebehandlede ekstremitetsskader i fire højrisikobrancher: bygge- og anlægsbranchen, landbruget, jern- og metalindustrien, og industrislakteri. Formålene med projektet er at 1) identificere hvilke forbigående risikofaktorer, der har betydning for arbejdsulykker, som har medført ekstremitetsskader; 2) vurdere hvorvidt forbigående risikofaktorer, har større betydning for arbejdsulykker på midlertidig/skiftende arbejdspladser end på faste arbejdspladser; 3) afprøve case-crossover-designet indenfor arbejdsulykkesforskningen.	12-2014	2,0
Titel: Maskulinitet og arbejdsulykker Ansøger: AAU Projektet vil undersøge sammenhængen mellem maskulinitet (kønsidentitet) og arbejdsulykker inden for 2 brancher; svineslagterier samt brand- og redningstjeneste, der er udvalgt på baggrund af høj ulykkesincidens tillige med en god registrering af ulykker samt at tidligere studier har vist, at de domineres af forskellige maskulinitetsidealer. Et centralt spørgsmål i projektet er at undersøge, hvordan forskellige maskulinitetsidealer påvirker arbejdsmiljøet i enten positiv eller negativ retning.	12-2012	4,0
Titel: SAFU – Sikkert arbejde for unge Ansøger: NFA, DPU og AMK Herning Projektet vil skabe viden om de faktorer, der har betydning for unges overhyppighed af arbejdsulykker, samt om de bagvedliggende mekanismer, der kan tages fat i for en målrettet indsats i forebyggelse af ulykker i denne målgruppe. Projektet tager derfor udgangspunkt i følgende forskningsspørgsmål: 1) Er unge i deres arbejde udsat for en større risiko end deres ældre kolleger? 2) Kan unges øgede risiko for arbejdsulykker forklares med, at de er mere uerfarne og risikovillige end deres ældre kolleger? 3) Hvilke forhold i unges arbejde bidrager til, eller er en barriere for, at unge arbejdstagere udvikler en hensigtsmæssig og sikker risikoadfærd?	12-2013	2,6
Titel: Test og udvikling af Ergonomisk Valuestream Mapping (ErgoVSM) Ansøger: DTU	12-2013	2,5

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
ErgoVSM er en metode som kombinerer ergonomisk analyse med value stream mapping og som netop har potentialet til at skabe rationalisering uden negative konsekvenser for arbejdsmiljøet. Det er projektets formål at evaluere og videreudvikle ErgoVSM i sundhedssektoren gennem følgende forskningstemaer: 1) Giver ErgoVSM øget produktivitet og er ErgoVSM-metoden i stand til at identificere og i tilstrækkelig grad løse ergonomiske problemer? 2) Hvilke kontekstuelle faktorer indvirker på brug og adoption af ErgoVSM? 3) Videreudvikling af ErgoVSM med henblik på forbedret anvendelighed og brug i sundhedssektoren.		
I alt for 'ulykkesforebyggelse'		25,8
Tema: Smerter og sygdomme i bevægeapparatet		
Titel: Sammenhæng mellem selvrapporterede fysiske arbejdskrav og objektive feltmålinger Ansøger: NFA Projektets overordnede formål er at evaluere præcision og pålidelighed af spørgeskemabaseret information om fysiske arbejdskrav i arbejdsmiljøet. De spørgsmål, der evalueres er ofte anvendt i overvågning, forskning og arbejdspladsvurderinger på virksomheder. Dette bliver gjort ved at sammenholde selvrapporteret information fra spørgeskema, om arbejdsstillinger og fysisk aktivitet i arbejdet, med objektive feltmålinger. De objektive feltmålinger bliver foretaget med bevægelses- og pulsmålere henover flere døgn. Projektet vil besvare følgende tre forskningsspørgsmål: • Hvilke overensstemmelser, både på individ- og gruppeniveau, er der mellem spørgeskemabaseret information og objektive feltmålinger af a) arbejdsstillinger (stående arbejde og arbejde med armene over skulderhøjde) og b) fysisk aktivitet i arbejde (stillesiddende og stående/gående arbejde)? • Hvilke af de objektive feltmålinger afspejler bedst den spørgeskemabaserede information om selvrapporteret fysisk anstrengelse i arbejdet? • Påvirkes disse sammenhænge af faktorer som lænderygsmarter, køn, rygning og overvægt?	06-2015	1,4
Titel: Tillid til ryggen – og arbejdet Ansøger: Glostrup Hospital 1 ph.d. Formålet med dette studium er at afprøve effekten af tryghedsskabende information alene, når denne gives i foredragsform på arbejdspladsen både som primær og sekundær forebyggelse. Virker tiltaget vil det være et nyt og værdifuldt, let implementerbart og billigt værktøj i opgaven med at nedbringe sygefravær og nedsat arbejdsevne som følge af rygsmarter. Studiet er et kontrolleret forsøg, der behandler emnet 'håndtering af lænderygsmarter'. Tryghedsskabende information ser fra andre studier ud til at være et brugbart værktøj til at fremme hensigtsmæssig håndtering af rygsmarter og som tiltag til at nedbringe sygefravær og nedsat arbejdsevne pga. lænderygsmarter blandt patienter i hospitalsregi.	01-2015	0,4

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Titel: Forebyggelseskompetence – et nyt virkemiddel på arbejdspladsen Ansøger: NFA 1 ph.d. SOSU'er har ofte smerter i muskler og led. Det har konsekvenser for den enkelte, i udførelsen af arbejdet og for arbejdspladsen, som f.eks. får ringere kvalitet i plejearbejdet eller sygemeldinger. Årsagerne til smerter varierer fra medarbejder til medarbejder. Af den grund er der behov for at udvikle fleksible, organisatoriske virkemidler, som kan understøtte, at smerterne forebygges mest hensigtsmæssigt. Tidligere undersøgelser har vist, at det er muligt at forbedre medarbejdernes helbred ved systematisk at opbygge forebyggelseskompetence på arbejdspladsen, så medarbejdere og ledere har et bedre grundlag for at håndtere konkrete arbejdsmiljøudfordringer og finde relevante løsninger. Formålet med projektet er derfor at undersøge: • om indsatsen kan forebygge smerter i muskler og led og konsekvenser heraf blandt social- og sundhedsansatte (SOSU'er) i ældreplejen • i hvilken grad det er muligt at implementere forebyggelseskompetence i de daglige arbejdsrutiner	12-2016	2,9
Titel: Betydning af fysisk og psykisk arbejdsmiljø gennem arbejdslivet og individuelle ressourcer midt i livet for fastholdelse af seniorer på arbejdsmarkedet Ansøger: NFA Samfundsøkonomisk er det afgørende at ældre medarbejdere i fremtiden formår at bevare arbejdsmarkedstilknytningen længere og øger deres samlede antal år i arbejde. Hypotesen for projektet er, at høje fysiske og psykiske eksponeringer gennem arbejdslivet er uafhængige risikofaktorer for at miste tilknytningen til arbejdsmarkedet, og at gode fysiske og kognitive ressourcer midt i livet mindsker denne risiko. Formålet er derfor at undersøge betydningen af fysisk og psykisk arbejdsmiljø gennem arbejdslivet og fysiske og kognitive ressourcer midt i livet for arbejdsmarkedstilknytningen for seniorer (udtrykt ved risiko for overgang til langvarigt sygefravær, førtidspension, ledighed og efterløn inden 65 år). Seniorer på arbejdsmarkedet forstås i denne sammenhæng som personer over 50 år og som er i arbejde. Projektet bidrager således med styrket viden om, hvilke fremtidige indsatser på arbejdsmarkedet og på de enkelte arbejdspladser, der især kan bidrage til, at seniormedarbejdere kan få et længere og sundere arbejdsliv.	01-2016	1,7
Titel: Karpaltunnelsyndrom som signalsygdom for sundhedsskadelig håndledspåvirkninger Ansøger: AMK Aarhus Undersøgelsens overordnede formål er at evaluere anvendeligheden af karpaltunnelsyndrom (KTS) som signalsygdom for sundhedsskadelige håndledspåvirkninger, så øget forekomst af KTS kan udnyttes til at pege på risikofag, hvor der er behov for målrettede interventioner. Formålet er derfor også at dokumentere et sikkert niveau for håndledspåvirkninger. Undersøgelsen består af fire delundersøgelser: - KTS som signalsygdom	09-2016	3,7

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
- Dokumentation af sikkert niveau for hånd- og armbelastende arbejde - Nervepåvirkning ved intensivt hånd- og armbelastende arbejde - Hånd- og armbelastende arbejdes betydning for prognosen ved KTS og KTS-lignende symptomer		
Titel: Lyskebrok og kroniske smerter efter operation for lyskebrok – betydning af fysiske påvirkninger i arbejdet Ansøger: AMK Herning Projektets formål er at undersøge, om fysiske påvirkninger i arbejdet øge risikoen for udvikling af lyskebrok og kroniske smerter efter operation for lyskebrok. Lyskebrok er den hyppigste operation blandt mænd i den erhvervsaktive alder og forårsager kroniske smerter for op til 10% af de opererede i flere år efter operationen. Hvis der findes en sammenhæng mellem daglige løfteaktiviteter og stående/gående arbejde og risikoen for operation for lyskebrok, vil der specielt indenfor brancher som industri og bygge- og anlæg være et stort forebyggelsespotentiale. Viser det sig, at fysiske påvirkninger i arbejdet øger risikoen for kroniske smerter efter operation for lyskebrok, vil midlertidige modifikationer af udvalgte arbejdsfunktioner muligvis reducere problemet.	09-2016	3,5
Titel: Godt i gang efter skulderoperation: Arbejdsmedicinsk intervention med fokus på belastningstilpasning og sikring af hurtigere og mere varig tilbagevenden til arbejdet efter skulderoperation (SkulderInterventionsProjektet – SIP) Ansøger: AMK Aarhus Projektet afprøver en systematiseret arbejdsmedicinsk indsats for patienter, der får foretaget pladsgørende skulderoperation på offentlige sygehuse i Region Midtjylland. Målgruppen er skulderopererede patienter, der fortsat har problemer med at klare arbejdet efter operationen. Det er målet at vurdere, om den arbejdsmedicinske indsats - sammenlignet med sædvanligt efterforløb - har positiv indflydelse på arbejdsevne, skuldersymptomer og tilfredshed efter tre, 12 og 24 måneder. De økonomiske omkostninger for at opnå en evt. positiv effekt vil også blive beregnet.	12-2014	1,2
Titel: Tilbage til fysisk krævende arbejde med dårlig ryg. Et prospektivt, kontrolleret interventionsprojekt Ansøger: AMK Bispebjerg Det er projektets formål at sætte fokus på personer med fysisk belastende arbejde og undersøge om kortvarig eller vedvarende arbejdspladsmodifikation samt intensiv fysisk aktivitet gør dem bedre i stand til at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet. Desuden vil projektet kortlægge, hvilke faktorer, som har betydning for tilbagevenden til arbejdet, samt undersøge om der er en sundhedsøkonomisk gevinst ved en eventuel positiv effekt.	05-2015	3,3
Titel: Stabil tilbagevenden til arbejde for langtidssygemeldte med smerter i bevægeapparatet Ansøger: Marselisborg Centeret	01-2015	1,5

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Projektets overordnede formål er at undersøge fasen efter raskmelding hos personer, der har været langtidssygemeldte med smerter i bevægeapparatet eftersom langvarig sygemelding på grund af bevægeapparatsmerter udgør en risiko i forhold til permanent udstødelse fra arbejdsmarkedet, og indsatser for tilbagevenden til arbejde (TTA). Projektet består af to kvantitative risikostudier (delprojekt 1 og 2) og et kvalitativt studie (delprojekt 3). Samlet supplerer studierne hinanden ved at belyse problemfeltet <i>fasen efter raskmelding</i> på forskellige niveauer og med forskellige, men sammenlignelige perspektiver.		
Titel: Muskel-skelet lidelser ved tungt løftearbejde – en undersøgelse af lufthavnsportører Ansøger: AMK Bispebjerg 2 ph.d. Projektet har som overordnet formål at skabe et bedre vidensgrundlag for en effektiv forebyggelse af muskel-skelet lidelser som følge af tungt løftearbejde. Tungt løftearbejde kan medføre slidigt og andre muskel-skelet sygdomme. Vi ved ikke nok om, hvad der skal lægges vægt på for at forebygge disse skader. Hvor tunge ting må man løfte? Hvilke arbejdsstillinger er skadelige? Hvor hyppigt må man løfte tunge ting? Hvor mange år? Besvarelsen af hvert af disse spørgsmål afhænger af besvarelsen af hvert af de øvrige spørgsmål. Ved ny teknologi baseret på en kombination af videooptagelser og computersimulation kan de samlede fysiske belastninger ved løftearbejde beregnes som kompressionskræfter i kroppens forskellige dele.	09-2014	6,0
Titel: Flerstrengt forebyggelsesstrategi af muskelskeletbesvær og dets konsekvenser blandt SOSU'er implementeret på arbejdspladsen Ansøger: NFA 1 ph.d. Formålet med projektet er at undersøge, hvor effektiv en flerstrengt forebyggelsesindsats er til at forebygge muskel-skeletbesvær blandt SOSU'er. Den flerstrengede indsats består af 1) partcipatorisk ergonomi, hvor medarbejdere og ledere i fællesskab udpeger indsatsområder ud fra de fysiske og organisatoriske udfordringer, der opleves i arbejdet; 2) fysisk træning for at øge fysisk kapacitet; 3) kognitiv adfærdstræning, der skal give en helbredsfræmmende opfattelse af og adfærd i forhold til smerte og dermed øge kapaciteten til at håndtere smerte.	03-2015	1,8
Titel: Arbejdsmiljø og muskuloskeletal helbred – en dansk forskningsdatabase Ansøger: AMK Aarhus Projektet har til formål at etablere en dansk forskningsdatabase, der samler tidligere arbejdsmedicinske undersøgelser af bl.a. computerarbejde, rengøringsarbejde og arbejde i plejesektoren. Ca. 40.000 personer (både mænd og kvinder) vil indgå i databasen, der senere kan udvides. I kraft af sin størrelse giver databasen mulighed for at udnytte de oprindelige data på nye måder. Forløbsstudier kan gennemføres umiddelbart ved kobling med oplysninger fra fx Landspatientregisteret og Arbejdsskaderegisteret.	09-2011	0,7
Titel: Arbejdsrelaterede risikofaktorer for operationskrævende skulderlidelser i Danmark	10-2013	2,2

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Ansøger: AMK Aarhus 1 ph.d. Projektet har til formål at etablere en dansk forskningsdatabase, der samler tidligere arbejdsmedicinske undersøgelser af bl.a. computerarbejde, rengøringsarbejde og arbejde i plejesektoren. Ca. 40.000 personer (både mænd og kvinder) vil indgå i databasen, der senere kan udvides. I kraft af sin størrelse giver databasen mulighed for at udnytte de oprindelige data på nye måder. Forløbsstudier kan gennemføres umiddelbart ved kobling med oplysninger fra fx Landspatientregisteret og Arbejdsskaderegisteret.		
Titel: Giver fysisk krævende arbejde tegn på nedslidning hos midaldrende danskere? Ansøger: AMK Køge 1 ph.d. Projektets overordnede formål er at undersøge betydningen af fysisk krævende arbejde på nedslidning blandt midaldrende danskere. Det vil skabe ny viden om arbejdets betydning for den fysiske nedslidning og belyse samspillet mellem en række sociale og psykiske faktorer. En øget forståelse af nedslidning kan medvirke til at målrette forebyggelsen fx i form af reduktion af belastninger i risikohverv.	08-2013	1,7
Titel: Årsager til kønsforskelle i udvikling af bevægeapparatlidelser. Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Projektet vil undersøge om der er kønsforskelle i risikoen for operationskrævende skulder- og håndledslidelser. Kvinder klager hyppigere over bevægeapparatgener end mænd, men der mangler forskning der kan belyse årsagerne hertil, og der mangler viden til at kunne målrette forebyggelse til begge køn.	06-2013	5,4
Titel: Tillægsansøgning til "Årsager til kønsforskelle i udvikling af bevægeapparatlidelser" Ansøger: AMK Bispebjerg Begrundelse for tillægsansøgning: Undervejs i projektet opstod der en uventet og ikke-projekteret mulighed for at samarbejde med Afdeling for Neurovidenskab og Farmakologi på Panum Institutet om at udføre nogle studier, der har givet nyttig og relevant viden til projektet. Tidsforbruget til gennemførelse af dette studiums mange målinger samt planlægning, måling og afrapportering har været større end forventet. Der ansøges derfor om midler til at færdiggøre den resterende og planlagte del af det ansøgte projekt som samtidig indarbejder de indsamlede data fra samarbejdet med Panum Institutet.	02-2015	0,6
Titel: Arbejdsmiljø for beskæftigede med leddegigt Ansøger: NFA 1 ph.d.	12-2013	1,8

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
I alt for 'smerter og sygdomme'		39,8
Tema: Virkemidler i arbejdsmiljøet		
Titel: PUSAM – Projekt om Unge, Sårbarhed, Arbejdsmiljø og Marginalisering Ansøger: ÅMK Herning 1 ph.d. Projektet undersøger individuelle, socioøkonomiske og arbejdsmiljørelaterede faktorer betydning for såvel en positiv 'entrée' på arbejdsmarkedet såvel som en stabil arbejdsmarkedstilknudning som 27-28 årig baseret på spørgeskemaer og registeroplysninger vedr. 20-årige i det tidligere Ringkøbing Amt i 2004 og opfølgning fra spørgeskemabesvarelser i 2011, hvor de unge er 27/28 år samt registeroplysninger fra 2004/2014. Projektet indeholder en metodeudvikling vedr. definitioner og afgrænsning af begreberne 'stabil arbejdsmarkedstilknudning' og 'positiv entrée' på arbejdsmarkedet. Projektet identificerer arbejdsmiljøfaktorer af betydning for succesfuld integration af unge på danske arbejdspladser. Herunder indkredsnes højrisikopopulationer identificeret ud fra hvilke individuelle faktorer, der øger den enkelte medarbejders sårbarhed ved indtrædelse i arbejdslivet. Herved skabes der viden om, hvilke forhold det på arbejdspladsniveau er vigtigt at fokusere på, når nye, unge medarbejdere skal indsluses på arbejdsmarkedet.	12-2016	4,0
Titel: Arbejdsbetinget eksem: Fokus på jobskift samt implementering af forebyggende tiltag Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Arbejdsbetinget eksem har gennem en årrække været den hyppigste anerkendte arbejdsbetingede sygdom i Danmark. Sygdommen rammer yngre erhvervsaktive mennesker, er ofte langvarig og har en dårlig prognose for helbredelse. Årsagen til den dårlige prognose for helbredelse er uafklaret og specielt mangles der i dag data vedrørende effekt af erhvervsskifte på prognosen – skal man tilstræbe, at patienter med arbejdsbetinget håndeksem bevarer deres aktuelle erhverv eller bør patienterne tilrådes erhvervsskift? Formålet med projektet er derfor at: • afklare, hvorvidt det bedrer prognosen for helbredelse at skifte arbejde • afdække hvorvidt der aktuelt tilbydes relevant forebyggende information, udredning og behandling til patienter med arbejdsbetinget eksem	06-2016	1,0
Titel: Effekten af pauser under akutte kirurgiske operationer på kirurgers træthed og koncentration i nattevagt Ansøger: Herlev Hospital 1 ph.d. Der foreligger sparsom viden omkring, hvordan man bedrer lægers arbejdsmiljø under uplanlagte operationer under nattevagter. Ved at foretage dette studium, skabes der opmærksomhed omkring lægers arbejdsmiljø og man vil ligeledes indirekte forbedre patientsikkerheden.	10-2014	0,2

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Projektet har derfor til formål at undersøge, hvorvidt fast indlagte pauser under akut kirurgi i nattevagten har en gavnlig effekt på kirurgens velbefindende og præstation. Dette er med henblik på at forbedre lægernes arbejdsmiljø og det er ved andre studier vist forbedringer i kirurgers arbejdsmiljø i forbindelse med planlagt operationer, der foretages i dagtiden.		
Titel: Validering af spørgeskemaer. Kulturel tilpasning, afprøvning og validering af den danske version af spørgeskemaer om arbejdsfunktionsevne, troen på og parathed for tilbagevenden til arbejde Ansøger: Marselisborgcenteret Projektet afprøver og indsamler tre internationalt udviklede spørgeskemaer til brug i forbindelse med sygemeldte medarbejderes tilbagevenden til arbejde. Redskaberne kan fremadrettet anvendes ved: • Vurdering af muligheder for tilbagevenden til arbejde • Undersøgelse af effekten af indsatser rettet mod sygemeldtes tilbagevenden til arbejde og forebyggelse af gentagen sygemelding • Internationale sammenligninger Screeningsredskaberne til vurdering af arbejdsfunktionsevne og parathed kan anvendes under sygefravær og efter tilbagevenden til arbejde af arbejdsgivere, arbejdsmiljøprofessionelle og sagsbehandlere på jobcentrene.	09-2014	0,6
Titel: Dit arbejdsliv nu. Evaluering, kvalitetssikring og udvikling af undervisnings- og formidlingsmaterialer om unges psykiske arbejdsmiljø med fokus på anvendelighed og udbytte i forbindelse med sitet www.ditarbejdsliv.nu Ansøger: AMK Herning Formidlingssitet ditarbejdsliv.nu er interaktivt site som via et samspil mellem et Case-Dilemmaspil og traditionel videreformidling giver konkrete eksempler på problemer i det psykiske arbejdsmiljø og mulige måder at håndtere disse på. Projektet har til formål at evaluere sitet i forhold til dets kvalitet og anvendelighed som undervisningsmateriale indenfor psykisk arbejdsmiljø på erhvervsuddannelser. Herefter færdigudvikles sitet i overensstemmelse med didaktiske og pædagogiske principper. Formålet er at etablere et virkelighedsnært undervisningsmateriale, som lever op til kravene for erhvervsskolernes arbejdsmiljøundervisning med henblik på at styrke unges og nyansattes kompetencer i forhold til håndtering af det psykiske arbejdsmiljø i deres første job eller praktikplads.	09-2014	0,8
Titel: Ressourcepersoner i arbejdsmiljøarbejdet - et virkemiddel i praksis Ansøger: TeamArbejdsliv Formålet med projektet er at kvalificere brugen af ressourcepersoner som virkemiddel i arbejdsmiljøarbejdet. Udgangspunktet er 10 eksemplariske projekter fra Forebyggelsesfonden fra 2006 – 2012, der har brugt ressourcepersoner og har draget erfaringer med metoden. Dette projekt vil samle op på disse projekters erfaringer og deres resultater og omsætte dem til praktiske anvisninger på brugen af ressourcepersoner som virkemiddel i en forebyggelsesindsats. Projektets mål er dels at kunne give et indblik i metoden i relation til specifikke kontekster og problemfelter, dels at kunne udarbejde en mere generaliseret beskrivelse af metodens grundelementer og anvendelse på tværs af virksomhedstyper, brancher og professioner.	06-2015	0,8

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Da ressourcepersonsmetoden i arbejdsmiljøssammenhæng ikke tidligere har været analyseret systematisk, vil projektet udarbejde en beskrivelse af metodens grundelementer og udbygge disse med konkrete eksempler. Resultatet er praksisbaseret viden om, hvordan ressourcepersonsmetoder kan anvendes succesfuldt. Projektet udmønter sig i en guideline for hvordan metoden kan opnå succes hhv. hvornår den har sine begrænsninger. Målgruppen for en sådan guideline er arbejdspladser, BAR og konsulenter, der fremover vil arbejde med ressourcepersoner.		
Titel: Sygefravær, ledighed og langsigtede helbreds påvirkninger blandt danske veteraner fra den første Golfkrig. En registerbaseret opfølgning på Golfundersøgelsen fra 1999 Ansøger: AMK Køge Projektet har til overordnet formål at kortlægge de langsigtede konsekvenser af udsendelse i en international mission med et stærkt belastende psykisk og fysisk arbejdsmiljø med risiko for arbejdsulykker/erhvervsbetingede sygdomme. Konsekvenserne måles i form af sygefravær, ledighed og medicinforbrug. Projektet er en opfølgning på Golfkrigsveteran-undersøgelsen fra 1999 af personer fra bl.a. Forsvaret, Udenrigsministeriet og andre organisationer (herunder NGO'er) som under og i efterforløbet af den første Golfkrig i 1991 blev udsendt til den Persiske Golf i perioden april 1991 til januar 1996. Sygefravær, ledighed og medicinforbrug blandt de udsendte vil blive sammenlignet med de tilsvarende parametre blandt kontrolgruppen fra Golfkrigsveteran-undersøgelsen, som var en alders- og kønsmatchet gruppe af ansatte i forsvaret, der ikke var udsendt i perioden samt en kontrolgruppe alders- og kønsmatchet kontrolgruppe fra baggrundsbefolkningen. Endvidere skal projektet belyse, om der er undergrupper blandt de udsendte personer, der har forskellig risiko for sygefravær, ledighed og medicinforbrug efter udsendelsen.	12-2014	0,4
Titel: Sikker identitet – et randomiseret interventionsstudie på byggepladser baseret på social identifikation og sikkerhedsklima Ansøger: AMK Herning Projektets formål er at: - Kortlægge omfanget og styrken af den sociale identitet på henholdsvis sjak- og byggepladsniveau. - Undersøge sammenhængen mellem social identitet og sikkerhedsklima på sjak- og byggepladsniveau og sikkerhedspraksis. - Afprøve interventionen i et randomiseret kontrolleret design på 2 store byggepladser. - Omsætte projektets instrumenter og resultater til konkrete praksisrettede redskaber, der kan anvendes af bygherrer til at styrke byggeplads-identiteten på kommende byggerier. Der er behov for nytænkning indenfor forskningen i forebyggelse af ulykker i BA-branchen. Specifikt efterlyses randomiserede studier, der undersøger nye strategier, der kan øge arbejdernes overholdelse af sikkerhedsregler og -tiltag. Nærværende projekt vil undersøge om en styrkelse af den sociale identitet på sjak- og pladsniveau kan forbedre sikkerhedsklimaet både i sjakket og på pladsen og dermed forbedre sikkerhedspraksis.	07-2016	3,6
Titel: Interventioner med arbejdsmiljøøkonomiværktøj Ansøger: COWI Projektets formål er at besvare følgende overordnede spørgsmål:	08-2016	2,6

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
- Hvordan påvirkes arbejdsmiljøarbejdet, når arbejdspladser får kendskab til deres omkostninger som følge af dårligt arbejdsmiljø via et værktøj til arbejdsmiljøøkonomi? - Hvad er de økonomiske omkostninger og gevinster forbundet med arbejdspladseres arbejdsmiljø og arbejdsmiljøforbedringer? Baggrunden for projektet er, at der mangler viden om, hvordan viden om sammenhængene mellem arbejdsmiljø og virksomhedsøkonomi og værktøjer til arbejdsmiljøøkonomi bliver anvendt af virksomheder, og hvilke effekter anvendelsen har på arbejdsmiljøarbejdet.		
Titel: Har anmeldelsen af en arbejdsbetinget lidelse en effekt på den anmeldte medarbejders helbred og arbejdsmarkedstilknytning Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Projektet søger at belyse om anmeldelsen af en arbejdsrelateret lidelse har en effekt på den anmeldte medarbejders helbred og arbejdsmarkedstilknytning. Projektet baserer sig på både en kvalitativ og en kvantitativ tilgang. I undersøgelsen sammenlignes data fra ca. 920 medarbejdere fordelt på grupperne: Anmeldte psykiske sygdomme. Anmeldte hudsygdomme. Anmeldte rygsygdomme. Uanmeldte medarbejdere arbejdsrelaterede psykiske lidelser. Projektet samarbejder med Arbejdsskadestyrelsen.	09-2016	2,4
Titel: Plean - en handlingsorienteret metode til APV af psykisk arbejdsmiljø Ansøger: DTU Projektets formål er at udvikle, afprøve og formidle en dialogbaseret, motiverende og handleorienteret metode til arbejdspladsvurdering, kaldet Plean. Det er erfaringen at det er vanskeligt for arbejdspladser at organisere og gennemføre APV-forløb, som gennemgår alle faserne i forløbet og der efterlyses værktøjer og metoder, som kan udvikle APV-processen. Projektet vil: - Udvikle en dialogbaseret psykisk APV-metode med arbejdsopgaven i centrum. - Styrke den handlingsorienterede del af arbejdspladsvurderingen og skabe aktiviteter målrettet de udpegede problemer. - Understøtte engagementet og prioriteringen af indsatserne ved at integrere principper fra allerede eksisterende ledelsesprioriterede strategier rettet mod forbedring af udførelse af arbejdsopgaven – lean – og forbedring af det psykiske arbejdsmiljø. - Integrere hensynet til det psykiske arbejdsmiljø med udvikling af koordinering, inklusive den relationelle koordinering omkring udførelsen af opgaverne.	01-2016	2,0
Titel: Forskning som virkemiddel i arbejdsmiljøregulering Ansøger: NFA Formålet er at belyse forskningen som virkemiddel i arbejdsmiljøreguleringen i Danmark. Ud fra udvalgte eksempler vurderes forskningsresultater af relevans for regulering, og det undersøges, hvad der har haft gennemslag i reguleringen og hvilke faktorer, der bestemmer dette. Arbejdsmiljøforskningens udvikling og strategiske element belyses gennem de sidste ca. 30 år. Herefter analyseres såvel historiske som nutidige eksempler og dens anvendelse i regulering vil indgå. Metoden har følgende trin: - Historiske analyser, hvor centrale temaer identificeres og analyseres. Affald- og genanvendelsesprojektet er et eksempel. - Case-analyser af nye eksempler, f.eks. stress og depression og tungt arbejde. Resultaterne af analyserne anvendes til udarbejdning af en model for vurdering af forskning til anvendelse i regulering. Denne model	02-2016	1,5

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
vil kunne bruges til at identificere og vurdere de vigtigste elementer i processen fra etablering af en strategi for forskning, gennem etablering af projekt og opnåelse af resultater til anvendelse.		
Titel: Virksomhedens ansvar for medarbejdernes fysiske og psykiske sundhed - retlige virkemidler i et forebyggelsesperspektiv Ansøger: Det Juridiske Fakultet, KU 2 ph.d. Projektet tager udgangspunkt i de seneste mange års udvikling i den retlige regulering af beskyttelsen af de ansattes fysiske og psykiske sundhed. Den centrale regulering på området udgøres fremdeles af arbejdsmiljølovgivningen, men denne lovgivning suppleres i stigende grad af andre virkemidler med forankring i navnlig arbejdsretten, men også erstatningsretten, socialretten, CSR og anden "soft law" har betydning for retsdannelsen. Komplexitet og delvis uoverskuelighed præger i stigende grad det samlede billede. <i>Formålet</i> med projektet er med baggrund heri at analysere og vurdere den samlede retlige regulering inden for to områder: Det psykiske arbejdsmiljø og de ansattes fysiske sundhed. Et centralt fokus bliver samspillet mellem arbejdsmiljøloven og de øvrige retsdannelser. Der anlægges et forebyggelsesperspektiv: Grundlaget for vurderingen af det samlede regelværk er dets egnethed til effektivt at fremme arbejdsmiljøet på virksomhederne. På baggrund af undersøgelsen vil behovet for evt. ændringer i lovgivningen mv. blive overvejet og konkrete anbefalinger herom vil blive udformet.	03-2015	2,8
Titel: Virksomheders økonomiske omkostninger og gevinster ved interventioner i arbejdsmiljøet og deres betydning for arbejdsmiljøet Ansøger: COWI Projektets formål er at udvikle materiale, som kan anvendes af virksomheder til at fremme lønsomme investeringer i bedre arbejdsmiljø. Som led i opfyldelsen af dette formål har projektet følgende delmål: - At undersøge, hvordan økonomiske overvejelser indgår i beslutninger om og udformning af interventioner i arbejdsmiljøet. - At opgøre virksomheders økonomiske gevinster i form af lavere fravær, lavere frivillig personaleomsætning, højere produktivitet, bedre kvalitet o.lign. ved investeringer i arbejdsmiljøet. - At udvikle en metode for opstilling af en business case, som virksomheder kan anvende i det strategiske arbejdsmiljøarbejde.	12-2015	2,4
Titel: Betydningen af arbejdsmigration fra Østeuropa for det danske arbejdsmarked Ansøger: AAU 2 ph.d. Formålet med projektet er at afdække hvilke konsekvenser tilstedeværelsen af arbejdsmigranter fra en række østeuropæiske EU-lande har for arbejdsmiljø og arbejdsvilkår på danske arbejdspladser. Fokus er på det faglærte og ikke-faglærte arbejdsmarked inden for to udvalgte brancher: bygge- & anlægs- samt rengøringsbranchen. Netop disse brancher er valgt, da begge brancher har en høj koncentration af østeuropæiske arbejdstagere; i begge brancher er arbejdet risikobetonet ift. ulykker og helbred; den ene branche (bygge/anlæg) er mandsdomineret og den anden (rengøring) kvindedomineret. Konkrete spørgsmål i forskningsprojektet er:	12-2015	3,4

Projekttitle, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
- Hvordan påvirker arbejdsmigrationen det danske arbejdsmarked ift. segregering, lønudvikling, arbejdsudbud, arbejdsulykker og i form af eventuelle ændrede mønstre for arbejdsmarkedsintegrationen (inklusion, eksklusion og tilbagetrækning), både for migrantarbejdere og danske arbejdere? - Hvordan påvirker arbejdsmigrationen institutionelle strukturer, normer, traditioner og praksisser på de danske arbejdspladser; hvilken betydning har arbejdsmigrationen for sikkerhedskulturen og det psykiske og fysiske arbejdsmiljø på arbejdspladsen? - Hvilke konsekvenser har arbejdsmigrationen for arbejdstagernes levevilkår og hvorledes påvirkes deres selvidentitet?		
Titel: Simulation: Et nyt virkemiddel i den forebyggende arbejdsmiljøindsats i hospitalssektoren Ansøger: DTU 1 ph.d. Formålet med ph.d.-projektet er at undersøge simulation som et virkemiddel i den forebyggende arbejdsmiljøindsats i hospitalssektoren. Det overordnede forskningsspørgsmål er: Hvilke muligheder og begrænsninger giver forskellige former for simulation for at optimere fremtidige arbejdsmiljøforhold? Herunder vil der særligt blive fokuseret på tre spørgsmål: 1. Hvilke typer arbejdsmiljøpåvirkninger kan vurderes i simulationer? 2. Hvor valide er arbejdsmiljøvurderinger baseret på simulation? 3. Hvordan overføres og fastholdes sådanne arbejdsmiljøvurderinger fra simulation til designprocessen så de får effekt for arbejdet blandt arkitekter, ingeniører og planlæggere?	01-2016	1,3
Titel: Center for forskning i arbejdsmiljøindsatser og virkemidler – CAVI Ansøger: NFA Formålet med projektet er at skabe grundlag for en mere effektiv arbejdsmiljøindsats på samfunds- og virksomhedsniveau. Det sker gennem udvikling af forskningsbaseret viden om, hvordan samfundsmæssige virkemidler i arbejdsmiljøet omsættes til forandringer i virksomhederne, som kan føre til et bedre arbejdsmiljø. Virkemiddelforskning på arbejdsmiljøområdet har hidtil været spredt og præget af metodiske vanskeligheder. Projektets ambition er at skabe et forskningsmæssigt gennembrud i vurdering af forskelligartede virkemidler på arbejdsmiljøområdet.	08-2015	7,2
Titel: Virkemidler til sikker håndtering af nanomaterialer Ansøger: DTU Projektet har til formål at udarbejde et empirisk forankret sæt af anbefalinger til hvilke virkemidler, der målrettet kan bidrage til en opbygning af videnskabeligt baseret risikobevidsthed og kompetence til at anvende nanomaterialer sikkert på en række forskellige typer arbejdspladser.	12-2012	1,4
Titel: Reduktion af stress og sygefravær blandt patienter med arbejdsbetingede belastnings- og tilpasningsreaktioner henvist til Ar-	08-2012	1,1

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
bejdsmedicinsk klinik: En randomiseret kontrolleret undersøgelse Ansøger: AMK Herning Projektet er et prospektivt randomiseret kontrolleret studie med follow-up af stresshåndteringsintervention overfor patienter, der er sygemeldte pga. stresssymptomer, og af egen læge er henvist til de arbejdsmedicinske klinikker i Skive og Herning. Projektet involverer 120 patienter.		
Titel: Arbejdsmiljøhensyn i projektering og planlægning Ansøger: DTU Projektets formål er at udvikle og afprøve metoder og fremgangsmåder til at udvikle en ny dialogbaseret designpraksis hos arkitekter og rådgivende ingeniører med henblik på, at hensyn til arbejdsmiljø og brugere bliver en integreret del af projektering og planlægning tidligt i processen.	06-2013	3,8
Titel: Fysiske arbejdskrav og fitness- betydningen for hjertekarsygdom Ansøger: NFA Projektets overordnede formål er at skabe ny viden, der kan bidrage til at besvare det grundlæggende spørgsmål: Hvorfor øger hård fysisk aktivitet i arbejde risikoen for hjertekarsygdom, når fysisk aktivitet i fritiden virker beskyttende ?. Projektet kombinerer årsagssøgende epidemiologisk forskning og løsningsorienteret interventionsforskning, der giver mulighed for, at projektet kan give resultater, der kan anvendes til konkret forebyggelse af hjertekarsygdom blandt erhvervsaktive med høje fysiske arbejdskrav.	07-2013	3,8
Titel: Unges arbejdsmiljø. En kortlægning af arbejdsmiljøets betydning for unges helbred, valg (og fravalg) af erhvervsuddannelser samt arbejdsmarkedstilknytning. Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Projektet vil via en spørgeskemabaseret kohorteundersøgelse belyse unges arbejdsmiljø i et bredt perspektiv. Der fokuseres på følgende tre områder: 1) prædiktorer for unges arbejdsulykker, 2) betydningen af arbejdsmiljø for valg af uddannelse samt for frafald på erhvervsuddannelse og professionsbacheloruddannelse, 3) konsekvenser af mobning i skolen og på arbejdspladsen for unges helbred, uddannelse og arbejdsmarkedstilknytning.	08-2013	4,1
I alt for 'virkemidler'		76,4
TEMA: Udstødelse og sygefravær		
Titel: Udvikling af metoder til og modeller for effektiv vurdering af virksomhedsrelateret tilbagevenden til arbejdet initiativer for sygemeld-	03-2013	1,4

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
te med psykiske problemer Ansøger: NFA 1 ph.d. Projektet vil udvikle modeller og metoder for effektivisering af virksomhedsrelateret TTA-initiativer. Projektet udgør en forskningsmæssigt overbygning til interventionsprojekter som finansieres af Forebyggelsesfonden. Videre er det hensigten at projektet skal knytte an til andre NFA-projekter finansierede af Forebyggelsesfonden angående TTA.		
Titel: Longitudinelt risikoværktøj for sygefravær Ansøger: Folkesundhedsvidenskab, KU Projektets formål er at udvikle et værktøj for risikovurdering af langvarigt sygefravær, førtidig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, arbejdsløshed og tilbagevenden til arbejde. Risikovurderingen bygger på forløbsanalyse af oplysninger om sociale ydelsesudbetalinger, sygefravær, arbejdsmiljøfaktorer og arbejdsmarkedsforhold.	09-2012	2,4
Titel: Effektivisering af intervention rettet mod belastningsreduktion og genoptagelse af arbejde Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Projektets formål er at evaluere effekten af en intervention rettet mod sygemeldte personer og deres arbejdspladser. Der er tale om sygedagpengeklienter fra Herning og Ringkøbing – Skjern kommuner, der er sygemeldt med baggrund i psykiske problemer.	02-2014	1,6
Titel: Et nyt redskab til at måle arbejdsevnen både i klinisk arbejde og på befolkningsniveau Ansøger: Folkesundhedsvidenskab, KU Projektets formål er at udvikle et nyt redskab til at måle arbejdsevne. I projektet undersøges interaktionen mellem forskellige arbejdskrav og helbredsmæssige ressourcer og betydningen heraf for subjektiv arbejdsevne, sygefravær og tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet.	09-2012	2,9
I alt for 'udstødelse'		8,3
Tema: Nye teknologier, nye organisations og ansættelsesformer og arbejdsliv		
Titel: Relationel koordinering i hverdagsrehabilitering (REKOHVER) Ansøger: TeamArbejdsliv Projektets overordnede formål er at undersøge de arbejdsmiljømæssige aspekter af en ny tilgang til ydelserne i den kommunale æld-	12-2013	2,0

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
repleje. Denne tilgang, hvor der er fokus på at øge både kvalitet og effektiviteten i ældreplejen går under fællesbetegnelsen "hverdagsrehabilitering" og breder sig med stor hast i de danske kommuner, mange steder i tilknytning til større organisationsændringer. Projektet vil gennemføre en systematisk erfaringsindsamling i en række kommuner, som er i gang med implementering af hverdagsrehabilitering. Projektet vil udvikle og afprøve en metode til måling af arbejdsmiljøet, herunder specielt samarbejdsrelationerne. På baggrund heraf vil projektet udvikle guidelines og idékatalog for, hvordan implementeringen af hverdagsrehabilitering kan ske under hensyntagen til koordineringsbehovet og medarbejdernes trivsel.		
Titel: Midt om natten Ansøger: NFA 1 ph.d. Det overordnede formål med projektet er at undersøge, hvad antallet af nattevagter i træk betyder for risikoen for sygdom. Projektet anvender akutte reaktioner f.eks. søvn og døgnrytmeforstyrrelser til at vurdere konsekvensen af at arbejde hhv. 2, 4 og 7 nætter i træk – både mens natarbejdet står på og i dagene efter. De akutte reaktioner bruges som tilnærmede mål for risikoen for senere udvikling af hjerte- og stofskiftesygdomme. Politiet og Politiforbundet har givet tilsagn om at deltage i projektet.	05-2015	3,6
Titel: Trivsel, produktivitet og selvledelse Ansøger: NFA Projektet undersøger hvad udviklingen mod selvledelse betyder for forholdet mellem trivsel, ledelse, produktivitet og arbejdsmiljøet. Inden for 3 brancher/områder (finanssektor, globalt orienterede koncerner og folkeskolen) undersøges ændringer mod ledelsesformer der motiverer og måler medarbejderne, værdibaseret ledelse hvor medarbejdernes personlighed og identitet er en ressource samt ændringer hvor medarbejderne skal afveje sin følelsesmæssige investering.	11-2011	4,8
Titel: Psykisk arbejdsmiljø mellem selvledelse og standardisering Ansøger: RUC Formålet er at se på, hvordan selvledelse og standardisering påvirker arbejdsmiljøet. Det er tesen, at standardiseringsteknikken og faglighed har betydning. I projektet undersøges, hvordan selvledelse og standardisering udmøntes og spiller sammen. Hvilken rolle teknologi og faglighed spiller i forskellige sektorer, og hvordan arbejdsmiljøet påvirkes? Hvordan standardisering og selvledelse kan føre til et godt arbejdsmiljø? Der udvikles anbefalinger til, hvordan "oversættelse" af standardiseringsteknologier kan gennemføres og understøttes således, at arbejdsmiljøet inddrages.	09-2012	3,9
Titel: Styreformer, social praksis, psykisk arbejdsmiljø og trivsel i den danske ældrepleje Ansøger: NFA 1 ph.d. Dette projekt vil besvare tre spørgsmål i relation til arbejde i ældreplejen: 1) Sammenhæng mellem oplevelse af psykisk arbejdsmiljø	12-2011	1,6

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
og oplevelse af BUM-organisering. 2) Medarbejdernes reaktion på alternativ organisering til BUM. 3) Kan organisatoriske ændringer medføre et forbedret psykisk arbejdsmiljø. Det første spørgsmål besvares ud fra analyse af eksisterende/nye spørgeskemaoplysninger. Oplysning om oplevelse af BUM fra 2006 og om oplevelse af psykisk arbejdsmiljø fra 2009. De to andre spørgsmål besvares ud fra et interventionsprojekt i Haderslev kommune.		
Titel: Resultatmålingers betydning for det psykiske arbejdsmiljø i den offentlige sektor Ansøger: DSU Projektet vil undersøge betydningen af den øgede brug af resultatindikatorer for det psykiske arbejdsmiljø i den offentlige sektor. Projektet fokuserer på personalegrupper inden for undervisning, socialt arbejde og sundhed. Et særskilt formål er at udvikle nye metoder og analyserammer.	06-2013	3,4
Titel: Helbredskonsekvenser af lysmiljøet ved indendørsarbejde og natarbejde LUXAR Ansøger: AMK Aarhus 1 ph.d. Det overordnede formål er at undersøge om lysmiljøet ved indendørs arbejde og natarbejde har helbredsmæssige konsekvenser: 1) Om udsættelse for lave niveauer af lys om dagen ved indendørsarbejde giver forøget risiko for depression, søvnforstyrrelser og almensymptomer. 2) Om udsættelse for høje niveauer af lys om natten ved natarbejde giver forøget risiko for brystkræft. 3) Om udsættelse for lave niveauer af lys ved indendørsarbejde og høje niveauer af lys ved natarbejde ændrer den biologiske døgnrytme.	07-2014	5,0
Titel: Trivsel i teams – mellem organisation, relationer og faglighed Ansøger: DTU Projektets overordnede formål er at bidrage til at forbedre trivslen på arbejdspladser og organisationer, hvor team og projektorganisering indgår som en del af de nye ledelsesformer. Projektets antagelse er, at hvis vi skal begribe de nye arbejdsmiljøproblemer, som opstår i forbindelse med de nye samarbejdsformer, må vi fokusere på den omfattende forandring i relationerne til kolleger og til ledelse. Forandringerne kan ikke simpelt forstås som stigende individualisering. Snarere må de forstås som nye fællesskabsformer, som ikke entydigt knytter sig til fag eller position i hierarkiet, og som ofte er mere tvetydigt og konfliktfyldt.	12-2013	3,7
I alt for 'nyt arbejdsliv'		28
Tema: Støj		
Titel: Støj, akustik og det psykiske arbejdsmiljø – lydmiljøets betydning for et godt arbejdsmiljø i folkeskolen (SkoleStøj 2) Ansøger: NFA	09-2014	4,4

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
I projektet gennemføres en akustisk renovering af klasseværelserne på 2 skoler. Det undersøges om interventionen fører til ændring i lydniveauet i klasserne, om lærernes oplevelse af lydmiljøet påvirkes, og i hvor høj grad interventionen påvirker trivslen målt som den oplevede anstrengelse ved at undervise, oplevede krav i arbejdet, symptomer på anstrengelse og træthed, jobtilfredshed, og overvejelser om at skifte job. Projektet forventes at føre til øget viden om sammenhængen mellem det akustiske miljø og det oplevede psykiske arbejdsmiljø. En høj grad af trivsel blandt skolelærerne har potentielt stor betydning for arbejdsmarkedstilknytning, produktivitet og sygefravær.		
Titel: Støjbelastning i arbejdsmiljøet og risiko for tinnitus og nedsat høreevne. Ansøger: AMK Aarhus 1 ph.d. Projektet vil undersøge, hvordan udsættelse for støj over og under de gældende grænseværdier påvirker forekomsten af tinnitus og hørenedsættelse. Der tages udgangspunkt i personer undersøgt i et projekt fra 2002, hvoraf en del vil blive undersøgt igen og der rekrutteres også nye personer til undersøgelsen. Resultaterne kan bruges til prioritering af indsatsen over for støj, herunder målrettet vejledning af støjudsatte.	04-2016	4
I alt for 'støj'		8,4
Tema: Stoffer og materialer		
Titel: Kronisk obstruktiv lungesygdom ved svejsning: eksponerings-respons sammenhæng Ansøger: AMK Bispebjerg Formålet med projektet er at undersøge sammenhængen mellem udsættelse for svejserøg og risikoen for kronisk bronkitis og astma i en fremadrettet undersøgelse. Der foretages derfor en opfølgning af ca. 10.000 metalarbejdere i Landspatientregisteret med registrering af hospitalskontakter for kronisk bronkitis og astma i perioden fra 1986-2010 og parallelt undersøges forbrug af medicin mod disse sygdomme. Det forventes at projektet kan tilvejebringe ny viden af betydning for forebyggelsen af arbejdsbetingede lungesygdomme.	12-2012	0,3
Titel: Helbredsskader og partikelforureninger i København Lufthavn i Kastrup. En registerbaseret opfølgingsundersøgelse Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Undersøgelsen skal be- eller afkræfte om arbejdsmæssig udsættelse for partikelforurenet luft i CPH er forbundet med helbredsskader. Undersøgelsen gennemføres i et samarbejde med CPH og 3F-Kastrup og med andre involverede virksomheder og arbejdstagerorganisationer. Undersøgelsen designes som en historisk kohorteundersøgelse af ufaglærte mænd ansat i CPH fra 1985 og fremefter.	02-2015	3,0

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Titel: Konsekvenser af erhvervsmæssig eksponering for organisk støv – CODUST. Et opfølgingsstudie blandt danske landmænd og træindustriarbejdere med astma og KOL Ansøger: Institut for Folkesundhed, AU 1 ph.d. Studiet fokuserer på risikofaktorer og prognostiske faktorer for astma og KOL i målgruppen. Hypotesen er, at organisk støv på en dosisafhængig måde er associeret til både udvikling, sværhedsgrad og prognose af astma og KOL. Studiet kobler på unik vis styrkerne ved traditionelle erhvervskohorter med forcerne i nationale registerbaserede kohorter, hvilket netop er muligt i Danmark pga. vores enestående registre. Studiet øger i væsentlig grad vores viden om organisk støvs betydning for både udvikling, sværhedsgrad og prognose for astma og KOL, hvilket er helt afgørende for en evidensbaseret forebyggelse af disse folkesygdomme.	12-2014	3,0
Titel: Styreneksponering og risiko for kræft og fosterskader: En 40-års opfølgingsundersøgelse af ansatte i den danske glasfiberplast-industri, STRIKT-projektet Ansøger: AMK Aarhus 2 ph.d. Formålet er at undersøge om eksponering for styren medfører forøget risiko for non-Hodgkin's lymfom (lymfeknudekræft), kronisk lymfatisk leukæmi, kræft i spiserør og bugspytkirtel og andre kræftsygdomme samt spontan abort, misdannelse og påvirket fostervækst. Projektet tager udgangspunkt i en etableret kohorte af 36.610 mænd og 6.500 kvinder ansat i den danske plastfiberindustri 1964-1988, som har været eksponeret for høje styrenniveauer sat overfor en ikke-udsat kontrolgruppe.	12-2014	3,0
Titel: SUS12. Luftvejslidelser og allergi i et landligt perspektiv: En 12-års opfølgingsundersøgelse af unge danske landmænd. Ansøger: Institut for Folkesundhed, AU Projektets formål er at finde frem til de eksponeringsniveauer, der er kritiske for udvikling af sygdom, og hvilke komponenter i støvet der forårsager sygdom. Dette er grundlaget for at forebygge luftvejslidelser i landbruget i Danmark og internationalt. Projektet vil bidrage med væsentlig ny information på disse områder.	01-2012	4,0
Titel: Redskaber til standardiseret kortlægning af allergifremkaldende og hudirriterende kemiske stoffer på danske arbejdspladser. Ansøger: Gentofte Hospital Projektet vil udvikle et redskab til eksponeringskortlægning af kemiske stoffer, der kan give hudallergi eller hudirritationer. Det består af 3 dele; 1) Kortlægning af muligheder og barrierer for optimal information om eksponering, 2) Individualiseret information til patienter med arbejdsbetinget hudsygdom, 3) Standardredskaber for eksponeringskortlægning og information på baggrund af resultaterne i del 1 og 2.	07-2013	1,7
Titel: Luftvejseffekter af sprayprodukter til overfladebehandling og imprægnering Ansøger: NFA	12-2012	4,4

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Det overordnede formål med projektet er at skabe ny viden, der i det praktiske arbejdsmiljøarbejde og -regulering kan anvendes til at forebygge arbejdsrelaterede sundhedseffekter af nye "nano"sprayprodukter til overfladebehandling. Projektet vil gennemføre systematiske kemiske og toksikologiske undersøgelser af overfladebehandlingsmidler og delkomponenter heraf, for at kortlægge hvilke kemiske stofgrupper, der er ansvarlige for den toksiske effekt og under hvilke betingelser. Projektet omfatter desuden en kortlægning af den erhvervsmæssige anvendelse af sprayprodukter til overfladebehandling og imprægnering i forskellige brancher.		
Titel: Organisk støv i væksthushagterier – et helbredsproblem? Ansøger: AMK Odense Det overordnede formål med projektet er at undersøge den sundhedsmæssige betydning af eksponering for organisk støv hos ansatte i gartnerier samt at udvikle og afprøve forebyggende foranstaltninger. Projektet bidrager desuden til at afdække de arbejds-hygieniske faktorer, der betyder mest for eksponeringsniveauet, hvilket er helt afgørende i den konkrete forebyggelse på gartnerierne. Projektet vil således skaffe ny praktisk viden til anvendelse i den tekniske forebyggelse af for høj eksponering for organisk støv, og forventes også at kunne anvendes indenfor andre brancher med høj eksponering for organisk støv (f.eks landbruget, forarbejdning af fødevarer m.v.).	03-2013	2,7
Titel: Forebyggelse af arbejdsbetingede hudsygdomme Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Formålet med projektet er at gennemføre en forebyggende indsats overfor patienter med anmeldt arbejdsbetinget eksem for at forebygge langvarig sygdom og manglende tilknytning til arbejdsmarkedet som følge af virkning til det arbejdsbetingede eksem.	12-2013	3,6
Titel: Har bygge-anlægsarbejdere i Danmark øget risiko for at få KOL – og hvilke forebyggelsesperspektiver er der? Ansøger: AMK Bispebjerg 1 ph.d. Formålet med denne undersøgelse er at undersøge om der er en øget risiko for KOL blandt danske mandlige bygge-anlægsarbejdere med særligt fokus på risikoen blandt nedrivere (jord- og betonarbejdere) og tømrere sammenlignet med en gruppe uden støvudsættelser (portører), at kortlægge støvniveauet på danske bygge-anlægspladser gennem de senere år og nu. Desuden vil vi kortlægge aktuelle arbejdsmiljøforanstaltninger og forebyggelsespotentialer mhp. efterfølgende implementeringsstrategi.	12-2013	3,9
I alt for 'stoffer og materialer'		29,6
Tema: Udredninger		
Titel: Review of occupational exposure to quartz dust/sand and to coal dust and the potential health effects of such exposures	10-2014	0,6

Projekttitel, Ansøger	Forventet slut md-år	Mio. kr.
Ansøger: AMK Aarhus		
Titel: Review of occupational exposure to manganese and the potential health effects Ansøger: Finnish Institute of Occupational Health	09-2014	0,3
Titel: Udredning vedrørende årsagssammenhæng mellem erhvervsmæssig udsættelse for svejsning og iskæmisk hjertesygdom Ansøger: AMK Bispebjerg	10-2013	0,4
I alt 'udredninger'		1,3
I alt for igangværende i 2014		276,5

ARBEJDSMILJØFORSKNINGSFONDEN

Liste over afsluttede projekter

April 2014

Afsluttede projekter i oversigt

Psyisk arbejdsmiljø

Antal projekter: 3 Samlet bevilling: 8,0 mio. kr.

Ulykkesforebyggelse

Antal projekter: 2 Samlet bevilling: 3,8 mio. kr.

Smerter og sygdomme i bevægeapparatet

Antal projekter: 2 Samlet bevilling: 5,0 mio. kr.

Virkemidler i arbejdsmiljøarbejdet

Antal projekter: 5 Samlet bevilling: 15,6 mio. kr.

Udstødelse og sygefravær

Antal projekter: 1 Samlet bevilling: 1,0 mio. kr.

Nye teknologier, nye organisations- og ansættelsesformer og arbejdsliv

Antal projekter: 2 Samlet bevilling: 8,1 mio. kr.

Støj

Antal projekter: 1 Samlet bevilling: 2,4 mio. kr.

Stoffer og materialer

Antal projekter: 4 Samlet bevilling: 6,1 mio. kr.

Udredninger

Antal projekter: 4 Samlet bevilling: 2,0 mio. kr.

Samlet for afsluttede

Antal projekter: 24 Samlet bevilling: 52,0 mio. kr.

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
Tema: Psykisk arbejdsmiljø		
Titel: Positive tilstande i arbejdet Ansøger: NFA Formål: Projektet vil på baggrund af eksisterende databaser undersøge baggrunden for og betydningen af positive (vurderet pga. involvering i arbejdspladsen og oplevelse af mening i arbejdet) tilstande i arbejdslivet. Hovedresultater: Sammenfattende kan det på baggrund af undersøgelsens resultater siges, at positive faktorer i arbejdslivet er af væsentlig betydning for arbejdsta- geres helbred og trivsel i arbejdet. De forskellige analyser viser følgende: 1. Positive tilstande i arbejdslivet (involvering i arbejdspladsen og oplevelse af mening i arbejdet) prædikteres af faktorer i det psykosociale ar- bejdsmiljø. 2. Positive tilstande i arbejdslivet (involvering i arbejdspladsen og oplevelse af mening i arbejdet) har betydning for risiko for langvarigt sygefravær (3 sammenhængende uger i en 18 måneders opfølgingsperiode). Mere specifikt viser resultaterne, at respondenter med lav mening i arbejdet og lav involvering i arbejdspladsen havde en signifikant forøget risiko for langvarigt sygefravær – selv, når der justeres for psykosocialt arbejdsmiljø. 3. Positive tilstande i arbejdslivet (involvering i arbejdspladsen og oplevelse af mening i arbejdet) har betydning for risiko for førtidspension. Mere specifikt viser resultaterne, at respondenter med lav mening i arbejdet havde en signifikant forøget risiko for førtidspension – selv, når der justeres for psykosocialt arbejdsmiljø. Herudover viste analyserne, at respondenter med 'medium' involvering i arbejdspladsen havde en signifikant lavere risiko for førtidspension end referencegruppen med en høj grad af involvering i arbejdspladsen (som i øvrigt ikke adskilte sig signifikant fra respon- denter med en lav grad af involvering i arbejdspladsen). Alle resultater er justeret for psykosocialt arbejdsmiljø. 4. Analyserne viste videre, at psykosociale ressourcer i arbejdsmiljøet (som fx indflydelse) var stærkere prædiktører for såvel risiko for langvarigt sygefravær som førtidspension end psykosociale krav i arbejdsmiljøet (fx arbejdstempo og arbejdsmængde), og disse resultater var også robuste, når der blev foretaget en gensidig justering de analyserede psykosociale arbejdsmiljøvariable (indflydelse, ledelseskvalitet, arbejdstempo og ar- bejdsmængde) – disse resultater er også blevet bekræftet i en analyse af prædiktører for langvarigt sygefravær blandt medarbejdere i den danske ældrepleje. 5. Herudover viste en analyse, at involvering i arbejdspladsen målt som et gruppekarakteristikum prædikerer psykologisk trivsel, selvrapporteret sygefravær og søvnkvalitet i en longitudinelt studie (opfølgningstid: 18 mdr.) blandt medarbejdere i den danske ældrepleje. 6. Endvidere viste individets oplevelse af mening i arbejdet at være den eneste af en lang række undersøgte psykosociale krav og ressourcer, der signifikant prædikterede muligheden for TTA efter langvarigt sygefravær blandt medarbejdere i den danske ældrepleje. 7. Endelig viser en artikel, at medarbejdere i den danske ældrepleje, at en lav og medium grad af indflydelse i arbejdet har en signifikant forøget ri- siko for at udvikle lænderygbesvær i løbet af en opfølgingsperiode på 18 måneder. I analyser er det også blevet undersøgt om psykosociale krav i	2013	1,6

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
arbejdet har betydning for udvikling af lænderygbesvær, men efter justering for fysisk arbejdsbelastning og mentalt helbred ved baseline er det kun en høj grad af indflydelse (en psykosocial arbejdsmiljøressource) der viser sig at have en signifikant beskyttende effekt i forhold til lænderygbesvær. I forhold til 1, 2, 3 og 4 kan det herudover siges, at data blev analyseret på jobgruppeniveau og at der i de observerede sammenhænge blev fundet store forskelle mellem arbejdstagere, der befandt sig i følgende typer af jobs: arbejde med kunder; arbejde med klienter, patienter, elever mv.; arbejde med viden; og arbejde med produktion, transport mv. Disse forskelle bestod primært i, at involvering i arbejdspladsen og oplevelse af mening i arbejdet har støtte betydning for risiko for sygefravær og førtidspension for arbejdstagere, der arbejder med klienter, patienter, elever mv., og arbejdstagere arbejde med viden end for de to andre grupper.		
Titel: Psykosocialt arbejdsmiljø, psykisk helbred og arbejdsevne Ansøger: NFA Formål: Projektets overordnede formål var at skabe ny viden om de komplekse sammenhænge mellem psykosocialt arbejdsmiljø, psykisk helbred og arbejdsevne. Hovedresultater: <i>Person-relateret arbejde og risikoen for psykiske helbredsproblemer</i> 1) Personer der er udsat for vold og trusler om vold i arbejdet har en forøget risiko for at begynde i antidepressiv behandling (Madsen et al. American Journal of Epidemiology, 2011;174(2)). 2) Ansatte inden for sundhed- og omsorgsarbejde, socialt arbejde, og i nogen grad inden for undervisning i Danmark har derudover en forøget risiko for at begynde i antidepressiv behandling (Madsen et al. Scandinavian Journal of Work, Environment & Health, 2010;36(6)). 3) En del af denne sammenhæng kan forklares ved, at personer der arbejder med mennesker har høje følelsesmæssige krav i arbejdet, men disse krav ser ikke ud til at være hele forklaringen (Madsen et al. Scandinavian Journal of Work, Environment & Health, 2010;36(6)). 4) Høje følelsesmæssige krav i arbejdet var også den stærkeste prædiktør for behandling med antidepressiv medicin i en samlet analyse af de danske og svenske data (Magnusson Hanson et al. Journal of Affective Disorders 2013;149(1-3)). <i>SOSU-arbejde og risikoen for psykiske helbredsproblemer</i> 5) Sundheds- og omsorgsarbejdere har en forøget risiko for behandling med antidepressiv medicin allerede før de påbegynder SOSU-arbejdet, og deres risiko forøges ikke mærkbart efter de træder ind i jobgruppen, særligt for ældre medarbejdere. Dette tyder på at den forøgede risiko for psykiske helbredsproblemer blandt SOSU'er kan hænge sammen med selektion ind i branchen (Madsen et al. Depression and Anxiety 2012;29(7)). <i>Samspillet mellem god ledelse, følelsesmæssige krav og psykiske helbredsproblemer</i>	2013	4,8

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
6) De dimensioner af god ledelse der blev anvendt i dette studie kunne ikke påvises at reducere den forøgede risiko for antidepressiv medicin blandt personer med høje følelsesmæssige krav i arbejdet (Madsen et al. Submitted manuscript, under review). Depressive symptomer og risikoen for langtidssygefravær 7) Der er en klar prospektiv sammenhæng mellem depressive symptomer og risikoen for langtidssygefravær. Allerede ved et relativt lavt symptom-niveau, der ligger under kriterierne for en klinisk depression, ses en forøget risiko (Hjarsbech et al. Journal of Affective Disorders 2011;129(1-3)). <i>Samspil mellem psykisk arbejdsmiljø, depressive symptomer og langtidssygefravær</i> 8) Den forøgede risiko for langtidssygefravær blandt personer med depressive symptomer er tilsyneladende ikke påvirket af, om der er godt eller dårligt psykisk arbejdsmiljø på medarbejderens arbejdsenhed, i forhold til ledelseskvalitet, forudselighed, arbejdstempo og kvantitative krav. Endelige konklusioner skal dog drages med forsigtighed, da skalaerne for psykisk arbejdsmiljø er foretaget aggregeret på arbejdsenhedsniveau, hvilket ikke kan udelukkes at have ført til fejlklassificering og manglende eksponeringskontrast (Hjarsbech et al American Journal of Industrial Medicine 2013;56(11)). 9) Blandt mandlige lønmodtagere med depressive symptomer har en høj grad af organisatorisk retfærdighed på arbejde en beskyttende effekt på risikoen for langtidssygefravær. Denne sammenhæng blev ikke fundet blandt kvindelige lønmodtagere med depressive symptomer. Hverken hos mænd eller kvinder fører en forøget oplevelser af organisatorisk retfærdighed over tid til ændringer i risikoen for langtidssygefravær (Hjarsbech et al. Scandinavian Journal of Work, Environment and Health 2013 (Online First)). <i>Oplevelse af det psykiske arbejdsmiljø blandt medarbejdere med depressive symptomer</i> 10) Den gennemgående fortælling fra medarbejdere med depressive symptomer viste, at deres arbejde spillede en afgørende rolle for dem. En central del af deres oplevelse var ønsket om at være god til sit arbejde samt deres selvopfattelse af at være en god medarbejder. Informanterne befandt sig i en igangværende proces, hvor de 'kæmpede på arbejdet'. Dette kom til udtryk ved at de negative aspekter fra arbejdet kunne mærkes på kroppen både gennem følelsesmæssige, kognitive og somatiske symptomer. Det kom også til udtryk ved måden informanterne håndterede de negative oplevelser i deres arbejde, som truede deres selvopfattelse som den gode medarbejder. Der var flere faktorer i arbejdsmiljøet der betingede at de 'kæmpede på arbejdet' det var bl.a.: forholdet til ledere og kollegaer, arbejdsmængde og arbejdspress, men også deres egen selvopfattelse af at være en god medarbejder. Informanterne fandt dem selv i en situation, hvor de ikke var i stand til at ændre de problemer de oplevede på arbejdet. Desuden oplevede de, at deres ledere ikke var lydhøre over for problemerne. Denne situation førte efterhånden til forskellige handlingsstrategier med henblik på at gøre arbejdet uholdeligt og for at beskytte sig selv. Konsekvensen af denne igangværende kamp på arbejdet var, at disse ellers motiverede og engagerede medarbejdere distancerede sig selv fra arbejdet og i nogle tilfælde søgte andet job (Hjarsbech et al., Submitted manuscript, under review). Derudover har vi undersøgt en række forskningsspørgsmål i supplerende analyser uden for de to delprojekter, som vi har også delvist publiceret. Se slutrapport for flere informationer om det. Nyhedsværdi: Alle 10 ovenfor opførte resultater har en betydelig nyhedsværdi, der blandt andet afspejles ved, at alle publicerede resultater (8 ud af 10) er offentliggjort i renommerede videnskabelige tidsskrifter. De to resultater der endnu ikke er publiceret er indsendt til to renommerede tidsskrifter		

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
og på nuværende tidspunkt under review. Resultater #1, #2, #3, #4, og #7 er helt eller i betydelig grad i overensstemmelse med vores hypoteser og kan derfor anses som forventede resultater. Resultater #5, #6, og #8 stemmer ikke overens med vores hypoteser og kan derfor anses som uventede resultater. Resultatet #9 er delvist i overensstemmelse og delvist i modsætning til vores hypotese og kan derfor anses som både forventet og uventet. Resultatet #10 kommer ud af en mere eksplorativ tilgang uden en formuleret hypotese og er derfor hverken et forventet eller uventet resultat.		
Titel: Styreformer, social praksis, psykisk arbejdsmiljø og trivsel i den danske ældrepleje Ansøger: Roskilde Sygehus, 1 ph.d. Formål: Dette projekt vil besvare tre spørgsmål i relation til arbejde i ældreplejen: 1) Sammenhæng mellem oplevelse af psykisk arbejdsmiljø og oplevelse af BUM-organisering. 2) Medarbejdernes reaktion på alternativ organisering til BUM. 3) Kan organisatoriske ændringer medføre et forbedret psykisk arbejdsmiljø. Det første spørgsmål besvares ud fra analyse af eksisterende/nye spørgeskemaoplysninger. Oplysning om oplevelse af BUM fra 2006 og om oplevelse af psykisk arbejdsmiljø fra 2009. De to andre spørgsmål besvares ud fra et interventionsprojekt i Haderslev kommune. Hovedresultater: Studiet viser en meget tæt sammenhæng mellem opfattelsen af at udføre meningsfuldt arbejde og den tid der er afsat til at udføre arbejdet. Studiet viser også, at jo mere arbejdet involverer direkte kontakt og interaktion med klienten, desto højere opfattes meningen med opgaven at være. Studiet viser også, at jo højere grad af indflydelse medarbejderen har på udførelsen og planlægningen af sit arbejde, desto højere er opfattelsen af nytten af arbejdet. Tidsstudier af kommuner, hvor der er afsat snævre tidsrammer til udførelsen af udvalgte opgaver, viser, at medarbejderne føler sig nødsagede til at substituere opgaver med hinanden, hvis tidsrammerne bliver for snævre.		1,6
I alt for 'psykisk arbejdsmiljø'		8,0
TEMA: Ulykkesforebyggelse		
Titel: Sikkerhedskultur og anmeldepraksis på danske skibe i Dansk Internationalt Skibsregister Ansøger: Center for Maritim Sundhed og Sikkerhed Formål: Projektet vil give kvalitative svar på hvorfor danskere i visse situationer klarer sig dårligere – og filippinere bedre - end andre nationaliteter i interna-	2013	2,8

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
tionale statistikker ved bl.a. at inddrage sociale, kulturelle og strukturelle faktorer. Samtidig vil projektet kvalificere vores viden om arbejdsmiljøets kulturelle dimensioner, som er blevet et aktuelt spørgsmål på grund af et stigende antal multikulturelle arbejdspladser, også i landbaserede erhverv som transport og rengøringsbranchen. Hovedresultater: Denne sidste rapport fra SADIS projektet har præsenteret resultater af den kvantitative del, som bekræftede at de sydasiatiske, herunder filippinske, søfarende har lavere risiko for at komme til skade. Den kvantitative del kunne ikke give forklaring på dette fænomen. Den kvalitative del skulle gerne give nogle forklaringer på, hvorfor denne forskel findes. Den kvalitative del kan ikke med sikkerhed give ensrettede svar på fænomenet, men kan pege på faktorer som har betydning og som er følgende: • Underrapportering af ulykker: nogle ulykker bliver ikke rapporteret på baggrund af manglende viden, nogle på baggrund af frygt for represalier. • Selektionsmekanisme: udvælgelsen af søfarende er anderledes på Filippinerne, hvilket gør at de filippinske sømænd som regel er yngre og i bedre kondi end de danske sømænd. • De strukturelle rammer som ansættelse, social sikring, familiestrukturen: De filippinske sømænd har ikke det samme sikkerhedsnet som de danske sømænd, der kan påvirke deres sikkerhedsadfærd, fordi tab af job kan have meget større konsekvenser for de filippinske sømænd end for de danske. Nyhedsværdien er, at undersøgelsen er den første foretaget i Danmark om dette emne ved brug af den kvalitative metode.		
Titel: Review af ulykkesforebyggelse (SIPAW) Ansøger: NFA Formål: Formålet med projektet er at gennemgå den eksisterende videnskabelige litteratur om intervention i arbejdsulykker med henblik på at: 1) Evaluere effekten af forskellige metoder og tiltag i forebyggelsen af arbejdsulykker; 2) Give anbefalinger til den mest effektive forebyggelse af arbejdsulykker; 3) Udpege hvor der er huller i vores viden om ulykkesforebyggelse. Hovedresultater: Reviewet kan give myndigheder, arbejdsmiljøprofessionelle samt forskere et samlet overblik over, hvilke forebyggelsesmetoder der er mest effektive i forebyggelsen af arbejdsulykker. En sådan sammenfatning af eksisterende viden om, hvad der virker eller ikke virker, og som fokuserer på både forebyggelsesniveau og på typen af tiltag, er ikke udført tidligere. En sådan viden er helt afgørende for at målrette og udvælge de mest effektive tiltag til forebyggelse af arbejdsulykker. Projektet kan også belyse, hvor der er huller i vores viden om ulykkesforebyggelse og dermed behov for en forskningsmæssig indsats. <i>Konklusion</i>	2013	1,0

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
Evalueringen af effekten af sikkerhedstiltag på arbejdsskader forårsaget af arbejdsulykker bygger på en konceptuel model, der er bygget op omkring fem typer af sikkerhedstiltag samt kombinationer heraf. Evalueringen viste, at den største effekt opnås med strukturelle og integrerede sikkerhedstiltag. <i>Sikkerhedstiltag rettet mod viden og holdninger</i> Tiltag der retter sig mod ændringer i viden og holdninger, viste ikke en signifikant effekt. Dette resultat er i overensstemmelse med andre studier. Holdningsbearbejdning kan dog være relevant i sammenhæng med andre tiltag og forefindes derfor også som komponent i en del integrerede sikkerhedstiltag. <i>Sikkerhedstiltag rettet mod ændringer i personers fysiologi eller via brug af hjælpemidler</i> Denne type sikkerhedstiltag kan ske enten gennem ændringer i den menneskelige fysiologi eller via hjælpemidler, der øger individets modstanddygtighed over for udefrakommende påvirkninger. Resultaterne viser, at klassiske værnemidler har en moderat til stærk effekt, hvorimod sikkerhedstiltag, der retter sig mod den menneskelige fysiologi, har mindre effekt på adfærd eller arbejdsulykker. Der ligger relativt få gode studier, hvorfor der må tages forbehold for, hvor klart der kan konkluderes på dette felt. <i>Sikkerhedstiltag rettet mod adfærdsændringer</i> Med adfærdsændringer skal forstås, at adfærd forsøges ændret gennem forskellige typer af sikkerhedstiltag, såsom uddannelse, incitamenter, målsætning, feedback, coaching mv. Det er overraskende, at vores resultater samlet set ikke viser nogen signifikant effekt af adfærdstiltag. Den type adfærdstiltag, der primært forekommer i materialet, er sikkerhedstræning. Der er også et enkelt randomiseret studie med brug af bonus i relation til chauffører og arbejdsrelaterede trafikulykker, som viser en signifikant effekt. <i>Sikkerhedstiltag rettet mod ændringer i sikkerhedsnormer, -klima og kultur</i> Der ser ud til at være nogen effekt af sikkerhedstiltag, der bygger på ændringer i normer, klima og kultur på arbejdspladsen. Der er dog relativt få gode studier for denne type af sikkerhedstiltag, hvorfor der må tages forbehold for, om der er effekt af sådanne tiltag. <i>Sikkerhedstiltag rettet mod strukturelle ændringer</i> Resultater viser generelt moderat til store effekter af strukturelle tiltag. Dette er også i overensstemmelse med den teoretiske viden på feltet. Lovgivning som et strukturelt tiltag giver mere modsatrettede resultater, både nogle der peger på ingen effekt og nogle, der viser effekt. <i>Integrerede sikkerhedstiltag (orkestrering af indsatsen)</i> Ligesom for strukturelle tiltag viser litteraturgennemgangen, at integrerede sikkerhedstiltag generelt har stor effekt på adfærd eller arbejdsskader. Disse tiltag er ofte præget af mere omfattende tiltag i de organisationer, de implementeres i, og de vil ofte trække på mange forskellige komponenter, herunder strukturelle og kulturelle komponenter. Når der laves en større forandringsproces med hele organisationen involveret, antages det at øge muligheden for positive effekter på arbejdsulykkerne.		

Projektitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
Det var overraskende, at vi ikke kunne vise, at adfærdstiltag havde effekt. Vi begrundet det med, at mange adfærdstiltag er integreret i andre sikkerhedstiltag. Reviewet bekræftede, at strukturelle (organisatoriske og tekniske) tiltag samt integrerede sikkerhedstiltag (orkestrering af indsatsen) ser ud til at have stor effekt, samt at der ikke kunne dokumenteres effekt af holdningsændringer.		
I alt for 'ulykker'		3,8
<i>Tema: Smerter og sygdomme i bevægeapparatet</i>		
Titel: Manifestation, årsagsmekanismer samt progression af smerter i bevægeapparatet hos computerbrugere Ansøger: Institut for Sundhedsvidenskab og Teknologi, AAU Formål: Projektets formål er med fokus på kønsforskelle at undersøge, hvordan smerter og sygdomme i bevægeapparatet opstår, og hvordan besvær udvikler sig til en kronisk lidelse hos computerbrugere. Projektets centrale hypotese er at sensibilisering af smertesystemet er en afgørende faktor for udvikling af kroniske smerter i bevægeapparatet som følge af computerarbejde, og forbedret kendskab kan betyde bedre forebyggelse. Hovedresultater: Resultaterne er banebrydende. Der er for første gang foretaget målinger af smertesystemer hos computerbrugere med og uden muskulære besvær. Der er fundet små forskelle i smertesensitivitet som afspejler det faktum, at mange faktorer har en indflydelse på udvikling af muskulære lidelser. Det understreger og nuancerer vores opfattelse af computerrelaterede lidelsers ætiologi.	2013	2,0
Titel: Odder-projektet – En undersøgelse af hvilke faktorer der bestemmer om erhvervsaktive personer med bevægeapparatsmerter søger læge eller ej. Ansøger: AMK Herning Formål: Projektets overordnede formål er at undersøge risikofaktorer for smerter i ryg, led og muskler, specielt hvilke faktorer som medvirker til at smerterne fører til kontakt med sundhedsvæsenet. Hovedresultater: Undersøgelsen viser at tidligere oplevet lokaliseret og udbredt smerte er en stærk risikofaktor for lægesøgning med ryg - og overekstremitetssmerter. De fysiske arbejdsforhold spiller en rolle, især tungt fysisk arbejde og især for mænd, hvorimod der ikke er fundet en effekt af de psykosociale forhold i denne undersøgelse. Hos patienter der henvender sig med rygsmerter har helbredsangst/bekymring en vis betydning blandt kvinder og	2013	3,0

Projekttitle, Ansøger	Afsluttet	Mio.
somatisering spiller en rolle for begge køn. Dette gælder ikke for patienter med ondt i skulder, arme og hænder. Tilstedeværelse af anden sygdom spiller en rolle, især for rygpatienterne. Moderne helbredsbekymringer har betydning for lægesøgning generelt. Undersøgelsen styrke beror dels på det prospektive design der tillader at drage konklusioner vedr. årsagsvirkning forhold. Derudover repræsenterer deltagerne et bredt udsnit af befolkningen og mange varierende erhverv og dermed også et bredt spektrum af erhvervsmæssige eksponeringer. Begrænsningerne i undersøgelsen ligger i at informationerne givet i spørgeskemaet kan have ændret sig over tid. Desuden har vi ikke nogen viden om smertens intensitet eller varighed på konsultationstidspunktet og kan derfor heller ikke skelne mellem akut og kronisk smerte. Vi fandt at specielt tungt arbejde havde en betydning for lægesøgning, men om det skyldes at det tunge arbejde har forårsaget smerterne eller om smerterne giver begrænsninger i forhold til arbejdets udførelse kan vi ikke besvare ud fra de foreliggende data. Resultaterne fra projektet kan danne basis for yderligere undersøgelser der kan pege på hvilke faktorer der kan påvirkes i planlægningen af sundhedsvæsenet. Endvidere kan resultaterne være vejledende for hvilke faktorer den praktiserende læge tager med i sine overvejelser i mødet med patienter med ryg - og overekstremitetssmerter, hvilket kan have betydning ved udfærdigelse af mulighedserklæringer hos sygemeldte, hvor mulige hindringer for tilbagevenden til arbejdspladsen skal kortlægges. Undersøgelsen understøtter tidligere forskning der har vist at smertetilstande i bevægeapparatet er komplekse. Hvis man ser bag smerterne har en lang række andre faktorer betydning i patienternes møde med sundhedsvæsenet.		
I alt for 'smerter og sygdomme'		5,0
Tema: Virkemidler i arbejdsmiljøet		
Titel: CSR og arbejdsmiljø i mindre virksomheder Ansøger: NFA 1 ph.d. Formål: Formålet med projektet er at udvikle viden om og metoder til målrettet arbejdsmiljøindsats gennem Corporate Social Responsibility. Dette gøres ved at undersøge arbejdsmiljøaktiviteter i mindre virksomheder ud fra forskellige grunde til CSR-engagement: krav fra store kunder, brancheinformation eller værdibaserede tilgange. Der udarbejdes modeller målrettet til forskellige typer virksomheder og til at forbedre leverandørkrav og brancheinformation om CSR. Hovedresultater: De i alt 32 virksomheder havde mange små og store initiativer til at skabe et godt arbejdsmiljø. I vores undersøgelser havde vi fokus på frivillige arbejdsmiljøaktiviteter. Den kvalitative tilgang gav sammen med vores fokus på ting, der ligger ud over arbejdsmiljølovgivningen mulighed for at fa	2013	4,8

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
indblik i arbejdsmiljøet i de små virksomheder, som anerkender en lang række aktiviteter som værende fremmede for et godt arbejdsmiljø. Baggrundsundersøgelsen viste dermed, at en god indsats for arbejdsmiljøet i de små virksomheder først og fremmest kommer indefra, fra samspillet mellem medarbejdere og ledelse. Derfor er det i små virksomheder vigtigt at have blik for, at de løsninger og aktiviteter til forbedring af arbejdsmiljøet, som skabes ad hoc, fungerer i det daglige samarbejde. Eksempler på dette kunne være basale ting som at have et godt samarbejde om at holde orden i værktøjet, være med til at få arbejdsdagen til at glide godt, at sikre at medarbejdere, som ikke er bogligt stærke, føler sig velkomne ved at gøre det legitimt at stave forkert, at sørge for at der altid er sund mad i køleskabet, at gøre morgengymnastik i fællesskab hver morgen, at skabe et fælles engagement i integrationen af medarbejdere på kanten af arbejdsmarkedet etc. Ud over de konkrete formaliserede CSR-aktiviteter som fx donationer eller frivilligt arbejde er det disse små dagligdags aktiviteter, som vi betragter som CSR. Men hvad er det så, der driver virksomhederne til at have disse arbejdsmiljørelaterede CSR-aktiviteter? Undersøgelsen viste, at en velfungerende organisation var den hyppigste bevæggrund for CSR-aktiviteter på tværs af materialet. Denne bevæggrund havde en klar relation til medarbejderaktiviteter i virksomhederne hos alle typer SMV, hvilket endnu engang bekræfter dette og andre studiers markering af interessen for – og fokus på – medarbejdere og på at etablere gode stabile arbejdspladser hos SMV (4-6). I relation til arbejdsmiljøindsatsen vurderedes de igangsatte medarbejderaktiviteter at have mest betydning for det psykiske og social arbejdsmiljø. En anden vigtig bevæggrund for virksomhederne på tværs af materialet er etiske og værdibaserede bevæggrunde. Disse bevæggrunde har oftest relation til miljøaktiviteter og dernæst til medarbejderaktiviteter og (lokal)samfundet. Miljøaktiviteternes betydning for arbejdsmiljøet fremstår ikke tydeligt i datamaterialet. Derimod kan man sige, at der er nogle afledte effekter af miljøfokus, som medarbejderne kan sætte pris på, især i fremstillingsvirksomheder, hvor det kemiske arbejdsmiljø bliver bedre. Udover miljøet og medarbejderaktiviteterne som hovedaktivitet for etiske og værdi sættende strategier, optræder støtte til lokalsamfundet eller det større samfund hos især de prisbelønnede virksomheder og hotel- og restaurationsbranchen som en etisk forpligtelse og et aktivt valg fra virksomhedernes side. Den umiddelbare relation til arbejdsmiljøet i forhold til støtte til (lokal)samfundet viser i undersøgelsen, at virksomhederne for deres medarbejdere får højere værdi – man bliver mere stolt af sit arbejde her. Ved andre bevæggrunde som f.eks. markedspositionering og risikostyring hos virksomhederne ses ingen klar relation til et bestemt aktivitetsfelt. Valg af CSR-aktiviteter synes i højere grad her at være knyttet til den enkelte virksomheds særlige omstændigheder. De samlede resultater i relation til virksomhedernes vilkår og organisationens betydning for arbejdsmiljørettede CSR-aktiviteter viste, at virksomhedernes størrelse, ejerforhold og samarbejde i organisationen havde en betydning for igangsættelse og indhold af CSR-aktiviteter. De lidt større SMV formaliserer i højere grad CSR-relaterede aktiviteter, men udelukkende for miljødelen af CSR. Det vil sige, at der er et potentiale for i højere grad at bruge medarbejderaktiviteter og arbejdsmiljø som en del af CSR og for at arbejde mere systematisk med medarbejderaktiviteter og en ekstra indsats for trivsel. Disse fund er dog forventelige, da vi har søgt efter virksomheder med nogen CSR-aktivitet, og små virksomheder er ofte karakteriseret ved en større ad hoc tilgang til CSR.		

Projekttitle, Ansøger	Afsluttet	Mio.
Centrale problemer for de små virksomheder viste sig at være: • Arbejde med trivsel og sundhed internt i virksomhederne var fokusområder, der dog ikke blev brugt aktivt. • Der mangler ressourcer til en mere systematiseret og målrettet indsats for arbejdsmiljøet. • Det er svært at formalisere og kommunikere arbejdsmiljørettede aktiviteter som CSR. • Der ligger en organisatorisk udfordring for de små servicevirksomheder i undersøgelsen i forhold til at holde styr på det fysiske arbejdsmiljø, da hovedparten af arbejdet foregår i 'marken', og det ofte kræver en vis størrelse at uddelegere arbejdsmiljøarbejdet til medarbejdere som ikke sidder på kontoret. • I de mindste ejer-ledede virksomheder er CSR ofte ikke formaliseret. Dette afspejler netop, at jo mindre virksomheder er, jo mindre overskud er der til at arbejde systematisk med CSR, på trods af at virksomhederne tydeligvis har mange aktiviteter i gang. De virksomheder, der var ejer-ledede eller har præg af ejer-ledelse (f.eks. ledelse via en familiefond) har ofte en værdibaseret forståelse af virksomhedsledelse, og deres moderne ledelsesstil har markant indflydelse på deres engagement i CSR – deriblandt fokus på arbejdsmiljø. Disse virksomheder er meget præget af ejer-ledernes personlige engagement i forhold til arbejdsmiljørelaterede CSR-aktiviteter. Men ejer-lederne har også forventninger om, at medarbejderne byder ind og engagerer sig i disse ting, hvilket gør det svært at være ansat med en 'lønarbejder-tilgang' til arbejdet. Familieejede virksomheder ser en fordel i at de selv kan lægge CSR-strategien og dermed finde på nogle tiltag, som er mere nærliggende og meningsfulde for medarbejderne. I undersøgelsen indgik flere virksomheder, der er en del af en stor koncern - enkelte af disse var del af forskellige danske koncerner, resten udenlandske. Dette ejerforhold ser ud til at have en forholdsmæssig stor indflydelse på både omfang og struktur af arbejdet med CSR (fx deres formalisering) og dermed også på de aktiviteter, der i sidste ende fokuseres på. Et udenlandsk ejerforhold kan fx give anledning til CSR-initiativer, som forekommer malplacerede set fra medarbejdernes side. I et eksempel fra undersøgelsen berettede medarbejderne om en kulturel diskrepans mellem en amerikansk modervirksomhed med tradition for CSR gennem engagement i lokalsamfundet til en dansk kontekst, hvor medarbejderne alene ser dette som et stressmoment i deres daglige arbejde. Medarbejderne blev ikke inddraget i beslutningen om fx at hjælpe til i en flygtningelejr en hel dag, og de skulle angiveligt bagefter nå det samme i deres eget arbejde med færre arbejdsdage. De virksomheder, der er del af en dansk koncern, var meget rettet mod CSR internt for medarbejderne og mod rummelighed. Samlet set kan man sige, at ejerforhold har betydning for arbejdsmiljørettede CSR-aktiviteter – men ikke alene. Også en særlig værdibåren form for ledelse, der (måske) også har bedre vilkår i et familiedrevet ejerforhold end i en større national eller international koncern, har betydning. Det er dog ikke udelukket, at denne form for værdibåren ledelse kan eksistere i større koncerner. Ovenstående eksempel viser også, at samarbejde mellem medarbejdere og ledelse er afgørende for, om CSR får en positiv arbejdsmiljømæssig betydning for virksomheden. Medarbejderinddragelse i prioriteringen af initiativer viste sig således i hele datamaterialet at være helt centralt for, om arbejdsmiljøtiltag virkede, når vi taler om initiativer ud over lovgivningen. Hvis ansatte ikke opfatter sundheds- og trivselsinitiativer som relevante, kan de få en negativ effekt på arbejdsmiljøet.		

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
Med udgangspunkt i baggrundsundersøgelsens resultater samt undersøgelse af, hvilke understøttende elementer og barrierer, der er i virksomhederne for at gennemføre arbejdsmiljørelateret CSR, blev der udviklet et værktøj målrettet de små virksomheder (mellem 20 - 50 ansatte), der skal give virksomhederne mulighed for at arbejde procesmæssigt med de forhold, som de ønsker at ændre mhp. at målrette deres arbejdsmiljøindsats. I diskussionen om udviklingen af værktøjet blev målet med udformningen formuleret som et værktøj, der skal: • inspirere til arbejde med arbejdsmiljørettet CSR • gøre AM/CSR forståeligt og konkret for virksomhederne • underbygge dialog mellem ledelse og medarbejdere • hjælpe til strukturering af dette arbejde • hjælpe til profilering af arbejdet med AM/CSR (intern/ekstern kommunikation). Værktøjet blev efterfølgende afprøvet af nye virksomheder, der ikke på forhånd havde angivet at have en bevidst CSR-strategi. Desuden blev værktøjet afprøvet og evalueret af centrale interessenter i forskellige brancheorganisationer, blandt arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer og interessenter, der selv arbejder aktivt med CSR i virksomheder.		
Titel: Udredning af årsagerne til udviklingen i anmeldte arbejdsulykker i perioden 1996-2010 (TRUP) Ansøger: NFA Formål: Det er projektets formål at udrede årsagerne til udviklingen i anmeldte ulykker i perioden 1996-2010, hvor udviklingen er vendt fra en generelt faldende tendens til en betydelig stigning, der i flertallet af brancher sætter ind i perioden mellem 2002 og 2004. Hovedresultater: Denne rapport undersøger variationer i anmeldelsesprocenter samt betydningen af forskydninger i populationen af erhvervsaktive for udviklingen i anmeldte arbejdsulykker. <i>Ad spørgsmål 1 (ændring pga. anmeldte akutte overbelastninger):</i> Ændringer af arbejdsskadesikringsloven med virkning fra 1. januar 2004 med forbedret mulighed for anerkendelse af akutte overbelastninger som mulig erstatningsberettiget arbejdsskade kunne potentielt have givet anledning til et øget antal anmeldelser af denne type skade. Resultaterne viser, at arbejdsskadereformen kan have bidraget til en stigning i antallet af anmeldte arbejdsulykker, men kan langt fra alene forklare variationen i antallet af anmeldte arbejdsulykker i perioden. <i>Ad spørgsmål 2 (ændringer pga. ændret anmeldelsesprocent for mindre alvorlige ulykker):</i> Vi fandt, at variationen i antallet af anmeldte arbejdsulykker ikke kunne forklare alene ved ændringer i anmeldelsesprocenten af mindre alvorlige arbejdsulykker. Der var variationer hen over tidsperioden i anmeldelsesprocenten for såvel 'sandsynligvis anmeldelsespligtige' som 'måske anmeldelsespligtige'.	2013	1,9

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
delsespligtige' arbejdsulykker i skadestuedata. I overensstemmelse med det var der variation i antallet af anmeldte arbejdsulykker for såvel alvorlige som mindre alvorlige ulykker, både når alvorligheden vurderes ud fra den registrerede skadetype, og når alvorligheden vurderes ud fra den forventede varighed af arbejdsudygtigheden, som angives i anmeldelsen. <i>Et uventet fund i forbindelse med vurderingen af spørgsmål 2:</i> En uafhængig analyse af i hvilken grad skadestuebehandlede arbejdsulykker faktisk anmeldes som arbejdsulykker viste store variationer/udsving. Mønstret for udsvingene følger i høj grad udsvingene i antallet af anmeldte arbejdsulykker til Arbejdstilsynet. Dette indikerer, at variationer i anmeldelsesprocenten kan være en del af forklaringen i variationen i antal anmeldte arbejdsulykker. <i>Ad spørgsmål 3 (ændringer i anmeldelsesprocenten pga. ændringer i karakteristika):</i> Branchegruppe, køn, alder og anciennitet på arbejdspladsen havde alle betydning for anmeldelsesprocenten, men det overordnede mønster hen over perioden 2001-2010 var stadig til stede efter justering for disse variable. Variationen i anmeldelsesprocenten i perioden synes altså ikke at kunne forklares ved ændringer i karakteristika for personer med skadestuebehandlede arbejdsulykker. <i>Ad spørgsmål 4 (vurdering af incidensen af anmeldte arbejdsulykker):</i> Som forventet er branchegruppe, køn, alder og anciennitet på arbejdspladsen alle væsentlige for incidensen (antal anmeldte arbejdsulykker pr. arbejdssår) af anmeldte arbejdsulykker. Alle fire faktorer har selvstændig betydning for incidensen. Som noget nyt har vi fundet, at incidensen af anmeldte arbejdsulykker er særligt høj for nyansatte, og at risikoen varierer med, om de kommer fra et job i samme branchegruppe, en anden branchegruppe eller arbejdsløshed. Blandt personer med kort anciennitet var antallet af anmeldte arbejdsulykker højest blandt de personer, der kom fra en anden branche og lavest blandt de personer, der kom fra mindst 90 dages arbejdsløshed. Ændringer i disse karakteristika (branchegruppe, køn, alder og anciennitet på arbejdspladsen) for gruppen af beskæftigede vil derfor medføre ændringer i antallet af anmeldte arbejdsulykker. En nærmere vurdering har dog vist, at ændringerne over tid i incidensen af anmeldte arbejdsulykker ikke kan forklares ved ændringer i antallet af personer med særlig høj risiko. <i>Samlet konklusion:</i> Ingen af de prædefinerede, undersøgte faktorer kunne forklare variationen over tid i antallet af anmeldte arbejdsulykker. I stedet fandt vi, at anmeldelsesprocenten for skadestuedata og antallet af anmeldte arbejdsulykker i det meste af perioden er faldet og steget samtidigt. Det betyder, at variationer i anmeldelsesprocenten kan være den væsentligste kilde til variation i antallet af anmeldte arbejdsulykker. Vurderinger alene baseret på skadestuebehandlede arbejdsulykker kan dog ikke afgøre, om variationen i antallet af anmeldte arbejdsulykker udelukkende skyldes en variation i anmeldelsesprocenten.		
Titel: Ledelsesbaseret Intervention i Entreprenørers SikkerhedsEngagement (LIESE) Ansøger: NFA Formål: Dette projekts overordnede formål er, at afprøve et virkemiddel, der involverer virksomhedernes øverste ledelse, til forebyggelse af arbejdsulykker i	2013	3,4

Projekttitle, Ansøger	Afsluttet	Mio.
bygge- og anlægsbranchen. Virkemidlet bygger på forskning i sikkerhedsklima, der viser at kommunikation og interaktion om arbejdssikkerhed i linjeorganisationen og mellem ledelse og medarbejdere, er helt afgørende for den sikkerhed, der kan opnås på en arbejdsplads. I projektet er sikkerhedskoordinator tildelt en nøglerolle i forhold til dette virkemiddel. Hovedresultater: Det ser ud til at sikkerhedskoordinatorens rolle er for uklar og konfliktfyldt, og at de ofte står svagt i ledelsen på en byggeplads. Det ser ikke ud til, at det er tilstrækkeligt med en intensiv coaching, hvis rammerne for sikkerhedskoordinatoren ikke støtter op om dennes funktion på byggepladsen. Det er derfor nødvendigt, hvis sikkerhedskoordinatoren skal fungere som et vigtigt led i at få øget kommunikation og fokus på sikkerhed, via den ledelsesbaserede tilgang, at de strukturelle rammer som sikkerhedskoordinatoren arbejder under tages med ind i interventionsmodellen. Vi vil således ikke på ovenstående grundlag ændre i vores antagelser om at ledelsesbaserede interventioner virker, men vi må revidere i vores antagelser om at sikkerhedskoordinatoren kan fungere som en optimal igangsætter af feedback på byggepladser. Der er således tale om en implementeringsfejl, i den forstand at sikkerhedskoordinatoren ikke fungerer som planlagt i interventionsmodellen. I den videre udvikling af denne interventionsmodel for byggepladser må det overvejes, i hvilket omfang at de strukturelle rammer kan blive integreret i den anvendte interventionsmodel.		
Titel: Virkemidler til sikker håndtering af nanomaterialer (VITAL-Nano) Ansøger: DTU Formål: Projektet har til formål at udarbejde et empirisk forankret sæt af anbefalinger til, hvilke virkemidler der målrettet kan bidrage til en opbygning af videnskabeligt baseret risikobevisthed og kompetence til at anvende nanomaterialer sikkert på en række forskellige typer arbejdspladser. Projektet tilvejebringer ny og mere nuanceret viden om de grundlæggende behov for vejledning og virkemidler på dette område, og forventes yderligere at give viden om virksomhedernes indsamling og prioritering af arbejdsmiljørelevant viden, som kan være gavnlig inden for andre risikoområder præget af videnskabelig usikkerhed og sparsom regulering. Hovedresultater: VITAL-Nano har som et af de første projekter i verden vist nytten og nødvendigheden af en praksisorienteret og kvalitativ tilgang til udvikling af virkemidler som sikrer et sikkert arbejdsmiljø med nanomaterialer. Den videnskabelige nyhedsværdi af projektets resultater kan groft sagt deles op i to dele. En del som er meget specifik for nanomaterialer, og en del som er mere generisk. 1) De nanospecifikke resultater har bidraget til en afdækning af nano-risici feltet i et nyt organisationssociologisk og praksisbaseret perspektiv i danske virksomheder og AMO'er. Den videnskabelige forskning og litteratur har hidtil været meget præget af teknisk-naturvidenskabelige risikovurderinger, surveys og reviews til opbygning af governance capacity til de regulerende myndigheder ol. VITAL-Nano har præsteret at komme med en ny kvalitativ tilgang med fokus på virksomhedernes praktiske arbejde og udfordringer i opbygningen af kompetence til at	2013	1,4

Projekttitle, Ansøger	Afsluttet	Mio.
håndtere nanomaterialer sikkert på arbejdspladsen. 2) Mere generisk har VITAL-Nano med udgangspunkt i den praktisk empiriske forskningstilgang bidraget til at udvikle en forståelsesramme for, hvordan virksomheder identificerer nye risici i arbejdsmiljøet. Herunder hvilke videndomæner, forhold og faktorer, der påvirker deres opbygning af kompetence til at træffe kvalificerede beslutninger og implementering af tiltag til sikker håndtering af ikke kun nanomaterialer men også andre nye risici. Ligeledes hvilke rammevilkår der kan bidrage til opbygning af branchespecifikke og nationale kapaciteter til at håndtere nye risici præget af store usikkerheder. Rammen vurderes at være relevant til at forstå virksomhedernes arbejde med håndtering af andre typer arbejdsmiljø, miljø og sociale/etiske risici. Projektets resultater viser, at en stor del af den erhvervsmæssige anvendelse af nanomaterialer i Danmark sker som professionel anvendelse af produkter indeholdende nanomaterialer. En væsentlig del af den igangværende forskning i Danmark og internationalt har fokus på produktion og håndtering af nanomaterialer i dets rene former, og der peges på et behov for i højere grad at inkludere håndtering af 'produkter indeholdende nanomaterialer' i den fremtidige forskning og udvikling af virkemidler i Danmark. Resultaterne af VITAL Nano understreger desuden behovet for en øget forskningsindsats for at validere eksisterende kendte sikkerhedsforanstaltninger på arbejdspladserne. Dette forskningsområde synes ikke at være højt prioriteret i EU rammeprogrammer og danske forskningsprojekter. De kendte sikkerhedsforanstaltninger udgør en hjørnesteen i det praktiske arbejdsmiljøarbejde på arbejdspladserne, men usikkerhederne om deres effekt på nanomaterialer er så omfattende at det får flere arbejdspladser til helt at nedprioritere anvendelsen af nanomaterialer i deres produktion og F&U-aktiviteter.		
Titel: Unges arbejdsmiljø. En kortlægning af arbejdsmiljøets betydning for unges helbred, valg (og fravalg) af erhvervsuddannelser samt arbejdsmarkedstilknudning Ansøger: Arbejdsmedicinsk klinik, Herning, 1 ph.d. Formål: Projektet vil via en spørgeskemabaseret kohorteundersøgelse belyse unges arbejdsmiljø i et bredt perspektiv. Der fokuseres på følgende 3 områder: 1. prædiktorer for unges arbejdsulykker, 2. betydningen af arbejdsmiljø for valg af uddannelse samt for frafald på erhvervsuddannelse og professionsbacheloruddannelse 3. konsekvenser af mobning i skolen og på arbejdspladsen for unges helbred, uddannelse og arbejdsmarkedstilknudning. Hovedresultater: I den foreliggende undersøgelse med udgangspunkt i materialet fra den fortløbende Vestliv ungekohorte, er der fundet en væsentlig øget risiko for arbejdsulykker både for de helt unge og unge i 20-21 års alderen. I undersøgelsen af de 17/18 årige var den stærkeste risikofaktor for ulykker manglende støtte og hjælp fra nærmeste leder, disse havde ca. dobbelt så stor risiko for at komme ud for en ulykke.	2013	4,1

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
Resultaterne fra 2010 viser, at social støtte fra nærmeste leder ikke er associeret til arbejdsulykker. En forklaring kunne være at de 17-18 årige som nye på arbejdsmarkedet, har et særligt behov for social støtte fra ledelsen. Undersøgelsen bidrager sammen med andre nyere undersøgelser af unges arbejdsmiljø til viden om, hvilke faktorer der har betydning. I forebyggelsesmæssig henseende er det vigtigt at være opmærksom på sådanne videnskabeligt fundere resultater blandt en stor gruppe unge. Nogle af fundene kan umiddelbart omsættes til handling - her kan næves betydningen af god ledelsesmæssig opbakning, coaching og generel støtte. De unge har en mangel på erfaring relateret til den kortere tid, de har været på arbejdsmarkedet.		
I alt for 'virkemidler'		15,6
TEMA: Udstødelse og sygefravær		
Titel: Arbejdsliv efter hjertesygdom Ansøger: AMK Herning Formål: Projektet vil ved at følge godt 1500 hjertepatienter kunne belyse årsager for fornyet hjertesygdom, for tilbagevenden til arbejde samt for forbliven i arbejde. Tidligere studier har primært undersøgt sociale, psykologiske og arbejdsrelaterede prædiktorer for hjertesygdom, men ingen har undersøgt arbejdsrelaterede prædiktorer for fornyet hjertesygdom i større kohorter, og med longitudinel follow-up. Projektet vil gøre det muligt at forebygge udstødning af arbejdsmarkedet af denne potentielt svage og udsatte gruppe. Hovedresultater: I undersøgelsen fandt vi frem til flere faktorer, som hang sammen med problemer med at vende tilbage til arbejde. Ikke overraskende havde det betydning hvor hårdt patienterne var ramt af hjertesygdommen, da de fik lavet ballonudvidelsen, men af endnu større betydning var det fysiske og psykiske helbred ca en måned efter ballonudvidelsen. Dette tidspunkt passer med at patienterne bliver indkaldt til kontrol i sygehusets ambulatorium, og det er derfor muligt at identificere patienter, som er i risiko for at blive udstødt af arbejdsmarkedet allerede på dette tidspunkt, blot ved at lave dem besvare nogle få spørgsmål om deres helbred. Vi fandt også at kvinder oftere havde problemer med at vende tilbage i arbejde sammenlignet med mænd, også selvom vi tog højde for at kvinder ofte er lidt ældre, når de får konstateret hjertesygdom, og derfor kan have andre kroniske sygdomme. Kvinderne havde også problemer med at forblive i arbejde, når de vendte tilbage, idet de ofte blev sygemeldt igen og igen, eller forlod arbejdsmarkedet permanent. Lidt overraskende fandt vi ikke at alder havde nogen betydning, så der er altså ikke de ældre hjertepatienter, som har problemer med arbejdsmarkedstilknnytning. Derfor tyder vores resultater på at vi bør være særligt opmærksomme på kvinders rehabilitering og at vi med simple værktøjer, som et kort spørgeskema kan identificere patienter med højere risiko for problemer med arbejdsmarkedstilknnytning allerede når de møder til kontrol i herteambulatori-	2013	1,0

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
et. Kvinder rapporterede også deres helbred væsentligt dårligere end mænd, både hvad angik det fysiske og det mentale helbred. Over tid blev denne forskel mindre, men forsvandt ikke. Kønsforskelle i hjertesygdom har ofte været debatteret, og er som regel forklaret af at kvinder debuterer med hjertesygdom senere end mænd. Selv om vi tog højde for alder og tilstedeværelse af anden sygdom, var der stadigvæk betydelige forskelle mellem mænd og kvinder. Præcis som i spørgsmålet vedr. arbejdsmarkedstilknytning, fandt vi også at det fysiske og psykiske helbred ca. en måned efter ballonudvidelsen hang stærkt sammen med risikoen for genindlæggelser pga. fornyet hjertesygdom og også for risikoen for død i årene efter ballonudvidelsen. Tidligere studier har gjort tilsvarende fund, men har ofte været undersøgt i særligt udvalgte grupper i mindre projekter og med metoder som ikke tager højde for at personer i studierne har været stærkt selekterede og er faldet fra undervejs. Dette studie er det første til at undersøge prognosen efter hjertesygdom i en komplet kohorte af hjertepatienter, med anvendelse af metoder der tager højde for at nogle ikke deltager i spørgeskemalen eller falder fra undervejs. Projektets resultater gør det muligt at identificere de patienter, som har brug for særlig støtte i rehabiliteringen, både i forhold til at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet og til at sikre den bedst mulige medicinske behandling, således at risikoen for fornyet hjertesygdom bliver mindst mulig. På den måde vil indsatsen kunne målrettes mod de svageste patienter, frem for den nuværende løsning, hvor alle tilbydes samme rehabilitering uanset behov.		
I alt for 'udstødelse og sygefravær'		1,0 mio
Tema: Nye teknologier, nye organisations- og ansættelsesformer og arbejdsliv		
Titel: Participatorisk intervention baseret på kognitiv teori til forbedring af det psykiske arbejdsmiljø (PIOP) Ansøger: NFA Formål: Projektet vil undersøge, hvordan den såkaldte "Risk-Management" metode kan bruges i en dansk sammenhæng mhp. en positiv udvikling af det psykosociale arbejdsmiljø og reduktion af sygefravær og personaleomsætning. Projektets konkrete objekt er et udviklingsprojekt hos Post Danmark, som har modtaget støtte fra Forebyggelsesfonden til at finansiere virksomhedsdelen. Hovedresultater: De seneste års forskning peger på, at organisatoriske interventioner kan nedbringe fraværet og forbedre det psykosociale arbejdsmiljø. Der forefindes dog begrænset forskning i implementeringen af sådanne organisatoriske metoder. Den eksisterende videnskabelige forskning har fortrinsvis beskæftiget sig med effekten af sådanne interventioner, på bekostning af implementeringsforskning; forskning i hvilke metoder, der er anvendelige til at forbedre det psykosociale arbejdsmiljø gennem organisatoriske interventioner. Derudover peger forskningen på, at det er udfordrende at gennemføre interventioner med vedvarende forbedringer. I nærværende forskningsprojekt PIOP (Participatorisk Intervention fra et Organisatorisk Per-	2013	3,9

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
spektiv) afprøvedes og videreudvikledes en britisk metode til forbedring af det psykiske arbejdsmiljø – Risk Management metoden. Projektets hovedhypotese var, at det er muligt at forbedre postmedarbejderes arbejdsmiljø med brug af videreudviklingen af den engelske risk management metode i en dansk kontekst. Der skete ingen ændringer i projektets formål eller hovedhypotese i løbet af projektet.		
Titel: Globalisering, omstillingspres og psykisk arbejdsmiljø Ansøger: Region Nordjylland 1 ph.d. Formål: Projektets formål er at undersøge, hvordan globaliseringen og krav til virksomheders omstilling påvirker det psykiske arbejdsmiljø og individers mentale sundhed. Studiet vil undersøge de komplekse relationer imellem ydre krav på virksomheds- og personniveau samt mestringsstrategier på individuelt og kollektivt (virksomheds)niveau. Hovedresultater: Resultaterne af undersøgelsen skal ses i to spor: Et rettet mod virksomhedernes organisatoriske og strategiske håndtering af globalisering og et rettet mod sammenhænge mellem globalisering og medarbejdernes psykiske helbred. Projektets hovedbudskab er, at globalisering påvirker virksomheder, såvel som medarbejdere, men at effekten langt fra er entydig, og der er mange forskellige faktorer, som spiller ind. Der er et stort behov for yderligere forskning, og vi ser således ikke dette som et afsluttet projekt, men tværtimod som en præliminær eksploration af et nyt komplekst, tværfagligt forskningsområde af stor betydning. I forhold til første spor indikerer vores resultater, at virksomhedernes i høj grad bliver påvirket af omstillingspresset fra globalisering. Generelt kan det konkluderes, at danske virksomheder i forhold til deres interne menneskelige og organisatoriske ressourcer har udviklet sig på flere af de dimensioner, som er af betydning for etablering af dynamiske kapabiliteter. Der er imidlertid tendenser til, at udviklingen af disse organisationsformer flader ud over tid, og intensiviteten i anvendelsen falder tydeligvis i nogle virksomheder. Endvidere kan vi konkludere, at et miljø for samarbejde og medbestemmelse er relevant i opbygningen af dynamiske kapabiliteter og for at realisere dem som muligheder for innovation. Resultaterne af undersøgelsen i forhold til det andet spor indikerer, at globalisering, både direkte og indirekte, i mindre grad bidrager til psykisk belastning. Medarbejdere i virksomheder, der benytter numerisk fleksibilitet til at håndtere globaliseringen, har en højere forekomst af jobusikkerhed (en kendt risikofaktor for psykiske lidelser). Både selvvalueret arbejdsintensivering og arbejdsintensivering, som virksomheder og medarbejdere er enige om, er forbundet med psykisk belastning. Samlet set indikerer resultaterne af rapporten, at globalisering er en relevant arbejdsmiljøeksponering at undersøge nærmere i fremtidige epidemiologiske studier. Tidligere forskning indenfor det psykosociale arbejdsmiljø har i høj grad fokuseret på effekten af eksponeringer på <i>meso</i>-niveau i forhold til det indi-	2013	4,2

Projektitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
viduelle <i>mikro</i> -niveau. Målet med GOPA-projektet er derimod at undersøge effekten af eksponeringer på såvel <i>makro</i> -niveau, som på <i>meso</i> -niveau. Studiets undersøgelse af komplekse relationer mellem ydre eksponeringskrav på virksomheds- og personniveau samt mestringsstrategier, både individuelle og kollektive (virksomhederne) er helt unik i både national og international sammenhæng. Dette betyder dog også, at der ikke er nogle tilsvarende forskningsresultater at sammenligne med.		
I alt for 'nye teknologier'		8,1
Tema: Støj		
Titel: Støjstress. Ekstraauditive virkninger af støj og stress på arbejdspladsen. Ansøger: AMK Aarhus 1 ph.d. Formål: Projektets formål er at undersøge, om udsættelse for støj i arbejdsmiljøet medfører risiko for højt blodtryk, søvnforstyrrelse, sygefravær og hvordan stresshormonerne påvirkes. Hvis sådanne sammenhænge kan bekræftes vurderes det om de gældende grænseværdier for støj, som er baseret på påvirkning af hørelsen, yder tilstrækkelig beskyttelse mod de ekstraauditive virkninger af støjen. Vi vil også undersøge om kombinationen af støjudsættelse og psykosociale belastninger på jobbet medfører ekstraordinær blodtryksforhøjelse og belastning af kroppens stress-systemer. Hovedresultater: Iflg. Formålets punkt 1-3: 1.1. Arbejdsrelateret støjbelastning var ikke associeret med behandlingskrævende forøget blodtryk eller øget forekomst af slagtilfælde for industrimedarbejdere. 1.2. Øget arbejdsrelateret støjbelastning var forbundet med stigende forekomst af støjgener (annoyance), men på et lavere niveau end set for trafikstøj. 2. Forskningsårsstuderende Nina Margrethe Raunkjær arbejder på at analysere sammenhængen mellem støj på arbejdet og risiko for depression, finansieret af et stipendium fra FSS, og der foreligger endnu kun præliminære resultater. 3. Arbejdsrelateret støjbelastning var ikke associeret med forøget stresshormonniveau (kortisol) eller forøgede blodtryksniveauer for industrimedarbejdere. Forøget kortisol eller blodtryk var ikke associeret til varighed og intensiteten af støjbelastningen. Dette tyder ikke på at kortisol eller blodtryk er involveret i en evt. årsagskæde mellem arbejdsrelateret støjbelastning i den nedre halvdel af 80-90 dB(A) området og hjertekarsygdomme. 4. Vi fandt at støjniveauerne i de undersøgte brancher var faldet med 0,1 dB(A) årligt fra 2001 til 2010, hvilket er et markant fald.	2013	2,4

Projekttitel, Ansøger		Afsluttet	Mio.
I alt for 'støj'			2,4 mio
Tema: Stoffer og materialer			
Titel: MINERVA. Arbejdsmiljø og reproduktion Ansøger: AMK Aarhus 2 ph.d. Formål: Forskningsprogrammet sætter reproduktionsskader og arbejdsmiljø på dagsordenen i dansk forskning. Formålet er at samle danske forskere indenfor reproduktion i et arbejdsmiljønetværk, at fokusere på fosterskader og arbejdsmiljø i opbygningen og udnyttelse af databaser og rekrutteringen af nye forskere. Hovedresultater: Et af hovedformålene ved MINERVA-projektet var at styrke forskningen i arbejdsmiljø og reproduktion ved at samle forskere indenfor reproduktion i et nationalt arbejdsmiljønetværk. Netværket havde ud over indbyrdes sparring til opgave at opbygge en forskningsinfrastruktur baseret på to databaser og rekruttere yngre forskere til området via stipendier til Ph.d.-studerende. Netværket har desuden sikret adgang til data om arbejdsmiljø og reproduktion via Danmarks Statistik i: • Den Nationale Fødselskohorte Bedre Sundhed for Mor og Barn (BSMB) (Olsen et al. 2001; Andersen & Olsen 2011) ved kobling med oplysninger om moderens erhverv via Arbejdsklassifikationsmodulet og fraværsoplysninger via Beskæftigelsesministeriets DREAM-database. • Erhvervs- og fødselsregisteret (EFR) blev udviklet ved at supplere Medicinsk Fødselsregisters oplysninger om alle fødsler i Danmark fra 1980 (bl.a. fødselsvægt, misdannelser, graviditetens længde, fødselskomplikationer) med landsdækkende data om forældrenes erhverv fra Arbejdsklassifikationsmodulet (AKM) samt barnets hospitalskontakter fra Landspatientregistret (LPR), og moderens fraværdata via DREAM. Ved at samarbejde på tværs af projekterne om data fra disse databaser har projektet været i stand til effektivt at udnytte disse forskningsressourcer, som nu er til rådighed for fremtidig forskning på området, ved forudgående kontakt. Det er for BSMB Inge Kristine Meder på Statens Serum Institut, og for EFR Karin Sørig Hougaard, på det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø. Forskningsprojekterne viste, • At der i BSMB var øget risiko for spontan abort, for tidlig fødsel og bækkenløsning hos kvinder, der rapporterede tunge løft på arbejdet i første del af graviditeten. På grundlag af resultaterne er der behov for at revurdere og eventuelt opdatere den aktuelle praksis ved rådgivning af gravide med tungt fysisk krævende arbejde. • At der ikke var øget risiko for at kvindelige friserer føder drengebørn med misdannede kønsorganer sammenlignet med kvinder, der arbej-		2013	6,1

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
dede inden for andre fag. Studiet var ellers iværksat på grund af mistanke om at en bred vifte af kemiske stoffer har hormonforstyrrende egenskaber, bl.a. indenfor frisørfaget, kan påvirke udviklingen af drenges kønsorganer. • At erhvervsmæssig udsættelse for allergener i graviditeten ikke udgør en væsentlig risikofaktor for udvikling af astma eller høfeber, hos børn i BSMB. • At sønner af bygningsmalere og gartnere ikke har øget risiko for infertilitet.		
Titel: Q-feber i graviditeten og føtale konsekvenser Ansøger: AMK Herning 1 ph.d. Formål: Projektets formål er at belyse sammenhængen mellem Q-feber og graviditetsudfald blandt kvinder i risikoerhverv med henblik på rationel begrundet forebyggelse. Følgende undersøges: 1) Medfører erhvervsmæssig eller anden udsættelse for visse dyr øget risiko for negative graviditetsudfald? 2) Medfører erhvervsmæssig eller anden udsættelse for husdyr/produktionsdyr øget forekomst af Q-feber i blodprøver? Medfører tegn på Q-feber i blodprøver øget risiko for negative graviditetsudfald? Der er givet en tillægsbevilling til projektet så de samme relativt dyre blodprøver kan analyseres for salmonella, yersinia og campylobacter. Hovedresultater: Der er tale om en solid ph.d.-afhandling baseret på 5 artikler, hvoraf 3 er publiceret i internationalt særdeles velrenommerede tidsskrifter, 2 er i review, og flere publikationer er under forberedelse – inklusiv adskillige formidlinger til fagblade. Konklusionen fra BSMB delstudierne er, at antistoffer mod <i>C. burnetii</i> er meget hyppigere forekommende blandt kvinder der arbejder med kvæg sammenlignet med kvinder uden dyrekontakt, med den højeste forekomst af antistoffer blandt dyrlæger der arbejder med kvæg. Men forekomst af antistoffer havde i vores studier ikke nogen sammenhæng med negative graviditetsudfald i form af spontan abort, for tidlig fødsel eller nedsat vækst hos fosteret. En anden af afhandlingens studier evaluerede 19 graviditeter hos kvinder med antistoffer mod <i>C. burnetii</i> som alle var dyrlæger eller landbrugsmedhjælpere. Af disse havde 47 pct. komplikationer i form af bl.a. spontan abort, for tidlig fødsel og væksthæmning. Dette studie understreger, at komplikationer kan opstå, også under danske forhold. Samlet set peger resultaterne fra ph.d.-afhandlingen på, at Q-feber er mindre farlig for gravide end tidligere antaget, og at kvinder med antistoffer mod bakterien overvejende har et sundt graviditetsforløb. Undersøgelserne viser desuden, at der er en øget forekomst af <i>C. burnetii</i> i Danmark i forhold til tidligere antaget.	2013	2,0
Titel: Arbejdsbetinget håndeksem i sundhedssektoren Ansøger: Bispebjerg Hospital 1 ph.d.	2013	1,6

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
Formål: Projektet fokuserer på håndeksem hos sygeplejersker/SOSU-assistenten, som udgør knap 1/4 af alle anerkendte tilfælde af arbejdsbetinget håndeksem i Danmark. Projektet afdækker omfanget af risikoekspositioner inden for forskellige sygeplejeområder i sygehussektoren, og afdækker tillige om det overvejende drejer sig om irritative eller allergiske eksem. Hovedresultater: <i>Projektets del 1:</i> Spørgeskemaet blev besvaret af 2274 af 3181 sundhedspersonaler (71%). Et års prævalensen af håndeksem blandt respondenterne var 21%, og sygdommen var associeret til atopisk eksem, yngre aldersgrupper, mandligt køn (særligt mandlige læger) samt arbejdstid. Hyppig håndvask var den mest betydende udsættelse relateret til håndeksem. <i>Projektets del 2:</i> Ialt 255 af 397 inviterede sundhedspersonaler deltog i interventionsstudiet, hvor 123 deltagere blev randomiseret til interventionsgruppe og 132 til kontrolgruppe. 247 af 255 deltagere (97%) deltog i opfølgingsundersøgelsen efter 5 måneder.. Interventionen viste sig at have signifikant effekt på det primære effektmål (forskul i Hand Eczema Severity Index mellem interventions- og kontrolgruppe ved opfølgning) samt de sekundære effektmål (forskul i livskvalitet, selvurderet sværhedsgrad samt hudbeskyttende adfærd mellem interventions- og kontrolgruppe ved opfølgning). <i>Konklusion:</i> 1-års prævalensen af håndeksem er ca. dobbelt så høj blandt sundhedspersonale sammenlignet med baggrundsbefolkningen, og projektet viser således at sundhedspersonale er en højrisikogruppe for udvikling af håndeksem.. Atopisk eksem er stærkt associeret til udvikling af håndeksem, og grundig vejledning vedrørende hudbeskyttelse er vigtig for atopikere. Interventionsstudiet giver evidens for at et sekundært forebyggelsesprogram bestående af oplæring i hudpleje samt individuel rådgivning er effektivt. Resultaterne viser endvidere at effekten er uafhængig af allergitest. Ud over en forbedring af håndeksem, livskvalitet og hudbeskyttende adfærd hos de ramte, vil der formentlig også være en samfundsmæssig økonomisk gevinst målt på færre sygedage og mindre behov for rehabilitering i sundhedssektoren. Det aktuelle projekt er det første til at give solid videnskabelig evidens for den positive effekt af forebyggelsesprogrammer for håndeksem.		
Titel: Organisk støv i væksthush-gartnerier – et helbredsproblem? Ansøger: Arbejdsmedicinsk Klinik, Odense 1 ph.d. Formål: Det overordnede formål med projektet er at undersøge den sundhedsmæssige betydning af eksponering for organisk støv hos ansatte i gartnerier samt at udvikle og afprøve forebyggende foranstaltninger.	2013	3,0

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
Projektet bidrager desuden til at afdække de arbejdshygiejniske faktorer, der betyder mest for eksponeringsniveauet, hvilket er helt afgørende i den konkrete forebyggelse på gartnerierne. Projektet vil således skaffe ny praktisk viden til anvendelse i den tekniske forebyggelse af for høj eksponering for organisk støv, og forventes også at kunne anvendes indenfor andre brancher med høj eksponering for organisk støv (f.eks. landbruget, forarbejdning af fødevarer m.v.). Hovedresultater: Nedenfor opsummeres projektets hovedresultater: Blandt projektdeltagerne sås en høj forekomst af allergi i form af sensibilisering overfor almindeligt forekommende allergener og tre potentielt erhvervsrelaterede allergener (lagermider) i forhold til forekomsten i den generelle danske befolkning. Som noget helt nyt detekteredes desuden et tilfælde af sensibilisering overfor et nematode-baseret biopesticid. Projektdeltagerne viste tegn på kronisk inflammatorisk respons i luftvejen i form af generelt forhøjet niveau af nitrogenoxid i udåndingsluften sammenlignet med niveauet hos raske kontroller. Der sås ikke signifikante ændringer i lungefunktionsparametrene over arbejdsugen, og niveauet af inflammationsmarkører i blod og næseskyllevæske var generelt lave i forhold til niveauer fundet i andre undersøgelser af arbejdere udsat for organisk støv. Job-exposure-matrix analyser viste, at få specifikke arbejdsprocesser havde signifikant indflydelse på den samlede personlige eksponering i blomstergartneriet, og de udviklede statistiske modeller kunne forklare 16-41 % af den samlede variation i eksponering. De ansatte blev udsat for meget forskellige eksponeringsniveauer under de forskellige arbejdsopgaver. F.eks. førte en arbejdsopgave som rydning af gamle agurkeplanter til høj eksponering mens en opgave som tomathøst førte til væsentligt lavere eksponering. Nogle arbejdsopgaver førte til høj eksponering for endotoxin, mens andre hovedsageligt førte til høj eksponering for svampe. F.eks. førte arbejde med tørt spagnum hovedsageligt til eksponering for endotoxin, mens pakning af potteplanter hovedsageligt medførte eksponering for svampe. Eksponeringsniveauet lignede det der tidligere er målt i væksthushavene. I gartnerierne blev der anvendt biopesticider. Et af de mest anvendte biopesticider er baseret på en Bacillus bakterie. Vi fandt, at de ansatte i et af gartnerierne dagligt var udsat for omkring 100.000 cfu Bacillus/m³ luft. Vi har efterfølgende vist, at det var muligt at reducere udsættelsen for Bacillus betydeligt ved at bygge en skærm om den bom der udbragte bakterien. Efter sidste høst af agurkeplanter skal planterne ryddes væk. Dette gøres normalt først efter planterne er udtørret i en periode. Rydning førte til en meget høj eksponering, vi undersøgte derfor om rydning uden en forudgående udtørring førte til en lavere eksponering. Vi fandt at eksponering for støv og svampesporer blev reduceret med 60-71 % og at eksponering for bakterier og endotoxin blev reduceret med 82-95 % sammenlignet med,		

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
når planterne havde fået lov at tørre ud. Vi har undersøgt, om bladaffald i gangarealerne førte til højere eksponering for støv og mikroorganismer. Undersøgelsen viste, at arbejde i gangarealer med bladaffald ikke førte til højere eksponering for støv, bakterier og endotoxin; eksponeringen for svampe var dog lettere forhøjet. Arbejde i gange uden blade krævede, at bladene blev fjernet fra gangarealet og den opgave der var forbundet med at fjerne bladene førte til højere eksponering. Vi mener derfor ikke der er meget vundet ved at arbejde i gange uden bladaffald. I agurkepakkieret var der jobrotation for at beskytte medarbejderne for gentagne bevægelser. Ved at lade samplerne følge arbejdsopgaver frem for personer fandt vi frem til, at de forskellige arbejdsopgaver ved pakkebåndet udsatte medarbejderne for meget forskellige eksponeringsniveauer. Det var blot én enkelt arbejdsopgave, der frigjorde en høj mængde af organisk støv. Ved at fortsætte med at have jobrotation vil hver enkelt medarbejder kun være eksponeret for den meget høje koncentration i kort tid ad gangen. En anden mulighed for at reducere eksponeringen vil være at anvende lokal ventilation ved aflæsning af agurker. Der var en signifikant sammenhæng mellem antal svampesporer i luften og antal svampesporer i de ansattes næser, denne sammenhæng var dog alene båret af de mandlige gartneriansatte. Mænd havde signifikant flere svampesporer og bakterier i næserne end deres kvindelige kollegaer. Torsdag over middag havde de ansatte flere svampesporer i næserne end mandag morgen. Ansatte med løbende næser havde færre svampesporer i næserne end ansatte uden løbende næse.		
I alt for 'stoffer og materialer'		6,1 mio
<i>Tema: Arbejdsmedicinske udredninger</i>		
Titel: Udredning af årsager til arbejdsbetinget hudkræft Ansøger: AMK Bispebjerg	2013	0,5
Titel: Sammenhængen mellem exceptionelle belastninger og diagnosen posttraumatisk belastningsreaktion/posttraumatic stress disorder (PTSD) med symptomdebut mere end 6 måneder efter belastningens ophør Ansøger: AMK Bispebjerg	2013	0,7
Titel: Sammenhænge mellem permanent natholdsarbejde og/eller tilbagevendende natarbejde og udviklingen af brystkræft (Cancer mammae) Ansøger: Finnish Institute of Occupational Health	2013	0,3

Projekttitel, Ansøger	Afsluttet	Mio.
Titel: Erhvervsmæssig udsættelse for asbest og udvikling af lungekræft Ansøger: AMK Odense	2013	0,5
I alt for 'arbejdsmedicinske udredninger'		2,0
Samlet for afsluttede i 2013		52,0